

*Załącznik do Uchwały
Zarządu Banku Spółdzielczego
w Narolu Nr 18/2017
z dnia 25.04.2017r.*

*Zatwierdzono Uchwałą
Rady Nadzorczej Nr 15/2017
z dnia 25.04.2017r.*

**POLITYKA INFORMACYJNA
BANKU SPÓLDZIELCZEGO
W NAROLU**

Narol, 2017

1. Postanowienia ogólne

§ 1.

1. „Polityka Informacyjna Banku Spółdzielczego w Narolu”, zwana dalej „Polityką”, stanowi regulację Banku przyjętą w celu:
 - wykonania postanowień Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych;
 - spełnienia wymogów art. 111 oraz 111a Ustawy Prawo bankowe (Dz. U. z 2015, poz. 128, z późn zm.);
 - spełnienia wymogów Uchwały nr 258/2011 z dnia 4.10.2011 r. Komisji Nadzoru Finansowego (Dz. Urz. KNF z 2011 r. nr 11 poz. 42) obowiązującej do czasu wejścia w życie Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017r. (Dz. U. z 2017r. poz. 637);
 - spełnienia wymogów § 31 Zasad Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych, wydanych Uchwałą nr 218/2014 Komisji Nadzoru Finansowego (Dz. Urz. KNF z 2014 roku, poz. 17).
 - spełnienia wymogów Rekomendacji Z
2. Polityka wprowadza zestaw wymagań informacyjno-sprawozdawczych, które umożliwią uczestnikom rynku ocenę działalności Banku poprzez ocenę: metod szacowania kapitału, narażenia Banku na ryzyka, technik stosowanych przez Bank w celu identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli poszczególnych rodzajów ryzyka, a tym samym ocenę adekwatności kapitałowej Banku.
3. Polityka określa częstotliwość, formę i miejsce ogłaszania informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zasady zatwierdzania i weryfikacji ogłaszanych informacji, a także zakres informacji podlegających ogłaszaniu.

2. Zakres ogłaszanych informacji o charakterze jakościowym i ilościowym

§ 2.

1. Zakres informacji o charakterze ilościowym i jakościowym podlegających ogłaszaniu przez banki szczegółowo określają artykuły 431-455 cz. VIII Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013r.
2. Informacje o charakterze jakościowym podlegające ogłaszaniu obejmują w szczególności:
 - 1) dane ogólne o Banku;
 - 2) strategię i opis procesów zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka;
 - 3) przyjęte przez Bank rozwiązania organizacyjne w procesie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka;
 - 4) opis systemów raportowania i pomiaru poszczególnych rodzajów ryzyk;
 - 5) zatwierdzone przez Zarząd oświadczenie na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku, dające pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku, wymagane przez art. 435, ust. 1, lit. e i f;
 - 6) ilość stanowisk dyrektorskich (wg definicji Rozporządzenia) pełnionych przez członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej, zasady powoływania i oceny kwalifikacji, doświadczenia i reputacji członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej, zasady przepływu informacji dotyczącej ryzyka kierowanej do Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku – w zakresie art. 435 ust. 2 Rozporządzenia;
 - 7) fundusze własne, zgodnie z art. 436 Rozporządzenia, a także Rozporządzenia wykonawczego Komisji nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r., ustanawiającego wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013;
 - 8) wymogi kapitałowe, zgodnie z art. 438 Rozporządzenia;
 - 9) ryzyko kredytowe i korekty z tytułu ryzyka kredytowego, zgodnie z art. 442 Rozporządzenia;
 - 10) ekspozycje na ryzyko rynkowe, zgodnie z art. 445 Rozporządzenia;

- 11) ekspozycje na ryzyko operacyjne, zgodnie z art. 446 Rozporządzenia, a także informacje o ryzyku operacyjnym wymagane Rekomendacją M Komisji Nadzoru Finansowego, dotyczące strat z tytułu ryzyka operacyjnego;
 - 12) przestrzeganie wymogu w zakresie bufora antycyklicznego;
 - 13) aktywa wolne od obciążeń i obciążone;
 - 14) ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym – zgodnie z art. 447 Rozporządzenia;
 - 15) ekspozycje na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym – zgodnie z art. 448 Rozporządzenia;
 - 16) dźwignię finansową;
 - 17) zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka oraz procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod redukcji ryzyka;
 - 18) informacje dotyczące polityki w zakresie wynagrodzeń – zgodnie z art. 450 Rozporządzenia odpowiednio do charakteru i organizacji działalności Banku;
 - 19) informacje o powołaniu komitetu do spraw wynagrodzeń;
 - 20) opis polityki wynagrodzeń;
 - 21) informacje o spełnieniu przez członków rady nadzorczej i zarządu wymogów określonych w art. 22a Ustawy;
 - 22) opis systemu zarządzania z uwzględnieniem systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej;
 - 23) informacje dotyczące działalności poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w podziale na poszczególne państwa członkowskie i państwa trzecie, w których posiada podmioty zależne, na zasadzie skonsolidowanej;
 - 24) stopa zwrotu z aktywów obliczona jako iloraz zysku netto i sumy bilansowej;
 - 25) inne informacje dotyczące działalności Banku uregulowane Rozporządzeniem.
3. Ujawnianie informacji powinny spełniać następujące wymogi:
 - 1) kompleksowość, przedstawiająca aktualny obraz ryzyk związanych z działalnością Banku;
 - 2) przydatność i aktualność, pozwalające ocenić bezpieczeństwo i stabilność działań Banku;
 - 3) wiarygodność, odzwierciedlająca ekonomiczną treść zdarzeń i transakcji;
 - 4) porównywalność, umożliwiającą ocenę pozycji finansowej i wyniku finansowego Banku względem innych banków;
 - 5) istotność i przydatność do oceny ryzyka Banku.
 4. Zakres ogłaszanych informacji nie obejmuje informacji, których ujawnienie może mieć niekorzystny wpływ na pozycję Banku na rynku w rozumieniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów, tj. takich informacji, których ujawnienie spowodowałoby spadek wartości dokonanych przez Bank inwestycji, a w konsekwencji osłabiłoby jego pozycję konkurencyjną oraz informacji objętych tajemnicą prawnie chronioną.
 5. Bank nie ujawnia informacji nieistotnych w procesie wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, tj. takich informacji, których pominięcie nie może zmienić oceny lub decyzji osoby wykorzystującej z takiej informacji przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych, lub wpłynąć na taką ocenę lub decyzję.

3. Częstotliwość ogłaszanych informacji o charakterze jakościowym i ilościowym

§ 3.

1. Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym Bank ogłasza z częstotliwością roczną tj. nie później niż w terminie 30 dni od dnia zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego Banku przez Zebranie Przedstawicieli.

4. Forma i miejsce ogłaszania informacji

§ 4.

1. Informacje o charakterze ilościowym i jakościowym dotyczące adekwatności kapitałowej Banku udostępniane są Klientom w formie papierowej w Centrali Banku w Narolu, ul. Kościelna 1, 37-610 Narol oraz na stronie internetowej ww.bs narol.pl.
2. Informacje ogłaszane są w języku polskim.
3. Wszystkie dane ilościowe prezentowane są w tysiącach złotych bez miejsc po przecinku.

5. Zasady zatwierdzania i weryfikacji ogłaszanych informacji

§ 5.

1. Ogłaszane informacje podlegają zatwierdzeniu przez Zarząd Banku.
2. Informacje, które nie są objęte badaniem sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta podlegają weryfikacji zgodnie z systemem kontroli wewnętrznej obowiązującym w Banku.

6. Zasady weryfikacji Polityki informacyjnej

§ 6.

1. Polityka informacyjna Banku podlega rocznej weryfikacji.
2. Weryfikacji podlega w szczególności częstotliwość publikowania informacji, miejsce ich ogłaszania oraz zakres informacji podlegających ujawnieniom.
3. Zakres ujawnianych informacji może ulec zmianie w przypadku:
 - 1) zmiany strategii Banku;
 - 2) zmiany profilu ryzyka;
 - 3) zmiany metod wyliczania wymogów kapitałowych;
 - 4) zmiany Uchwały Nr 385/2008 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 17 grudnia 2008 roku.
4. Zarząd i Rada Nadzorcza Banku dokonują weryfikacji Polityki informacyjnej w drodze uchwały.

7. Postanowienia końcowe

§ 7.

W miejscu wykonywania czynności tj. we wszystkich placówkach Banku podlega ogłoszeniu, na tablicach ogłoszeń, informacja w brzmieniu:

„Zasady Polityki Informacyjnej Banku Spółdzielczego w Narolu dotyczącej adekwatności kapitałowej udostępniane są Klientom w formie papierowej w Centrali Banku w Narolu, ul. Kościelna 1, 37-610 Narol oraz na stronie internetowej: www.bsnarol.pl”.

Załącznik nr 1. Do polityki informacyjnej stanowiący informacje podlegające ujawnieniu w ramach III filaru NUK oraz załącznik nr 2. wynikający z art. 11a ustawy Prawo bankowe są również dostępne na stronie internetowej banku, pod adresem www.bsnarol.pl.

§ 8.

1. Przepisy Polityki nie mają zastosowania do informacji, które Bank ogłasza w Monitorze Spółdzielczym na podstawie odrębnych przepisów.
2. Nadzór nad realizacją Polityki sprawuje Rada Nadzorcza.
3. Niniejsza Polityka wchodzi w życie po jej zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą Banku.

*Załącznik nr 1
do Polityki Informacyjnej Banku Spółdzielczego w Narolu*

**INFORMACJE PODLEGAJĄCE UJAWNIENIU ZGODNIE Z POLITYKĄ INFORMACYJNĄ
BANKU SPÓLDZIELCZEGO
W NAROLU WEDŁUG STANU NA DZIEŃ 31.12.2017r.**

Narol, 2018r.

Spis treści

1	Dane identyfikujące Bank:	2
2	Cele i strategie w zakresie zarządzania ryzykiem	4
2.1	Ryzyko kredytowe	4
2.2	Ryzyko stopy procentowej	8
2.3	Ryzyko operacyjne	10
2.4	Ryzyko płynności	13
2.5	Ryzyko braku zgodności	16
3	Fundusze własne	18
4	Wymogi kapitałowe	19
4.1	Wymóg z ryzyka kredytowego:	19
4.2	Wymóg z tytułu ryzyka operacyjnego	20
4.3	Podstawowe wymogi kapitałowe Banku	20
5	Ekspozycje na ryzyko kredytowe kontrahenta	21
6	Wskaźniki globalnego znaczenia systemowego	21
7	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego	21
8	Aktywa wolne od obciążeń	23
9	Korzystanie z ECAI	24
10	Ekspozycje na ryzyko rynkowe	24
11	Ryzyko operacyjne	24
12	Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym	24
13	Ekspozycje na pozycje sekurytyzacyjne	24
14	Polityka w zakresie wynagrodzeń	24
15	Dźwignia finansowa	25
16	Stosowanie technik ograniczania ryzyka	26
17	Procedury regulujące proces zarządzania ryzykiem w Banku	26

1 Dane identyfikujące Bank:

Bank Spółdzielczy w Narolu, którego akta rejestrowe są przechowywane w Sądzie Rejonowym w Rzeszowie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, wpisany do rejestru przedsiębiorców pod numerem KRS 0000113045, NIP 793-000-19-02 Regon 000507041.

Niniejszy dokument stanowi realizację Polityki informacyjnej Banku Spółdzielczego w Narolu określającej zakres, zasady i sposób publikacji informacji określonych w Prawie Bankowym, Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, Polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach oraz Rozporządzeniu (UE) nr 575/2013 z dnia 26.06.2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych.

Bank Spółdzielczy w Narolu należy do Zrzeszenia Banku Polskiej Spółdzielczości S.A., od dnia 31 grudnia 2015 r. przystąpił do Systemu Ochrony Instytucjonalnej IPS. Bank tworzą Centrala Banku i Punkt Obsługi Klienta w Rudzie Różanieckiej. Bank Spółdzielczy obejmuje swoim działaniem tylko terytorium Rzeczypospolitej Polskiej głównie na obszarze gminy Narol i powiatów: lubaczowskiego, jarosławskiego i tomaszowskiego. Centrala Banku znajduje się w Narolu przy ul. Kościelnej 1.

Bank jest sformalizowaną organizacją (instytucją), gdzie formalizacja oznacza utrwalenie w postaci opisu słownego zależności w niej występujących (w formie regulaminu). Szkielet zaimplementowanego systemu zarządzania ryzykiem stanowi jego struktura organizacyjna. Podstawę funkcjonowania struktury organizacyjnej stanowi „Regulamin organizacyjny Banku Spółdzielczego w Narolu”.

Bank Spółdzielczy jest spółdzielnią. Organami statutowymi Banku są:

- 1) Zebrania Grup Członkowskich,
- 2) Zebranie Przedstawicieli,
- 3) Rada Nadzorcza,
- 4) Zarząd.

Szczegółowy zakres kompetencji władz Banku określają:

- 1) Statut Banku,
- 2) Regulamin zebrania Grup Członkowskich
- 3) Regulamin obrad Zebrania Przedstawicieli,
- 4) Regulamin działania Rady Nadzorczej Banku,
- 5) Regulamin działania Zarządu Banku,
- 6) Regulamin organizacyjny
- 7) inne regulacje wewnętrzne Banku.

Zorganizowanymi częściami składowymi Banku są:

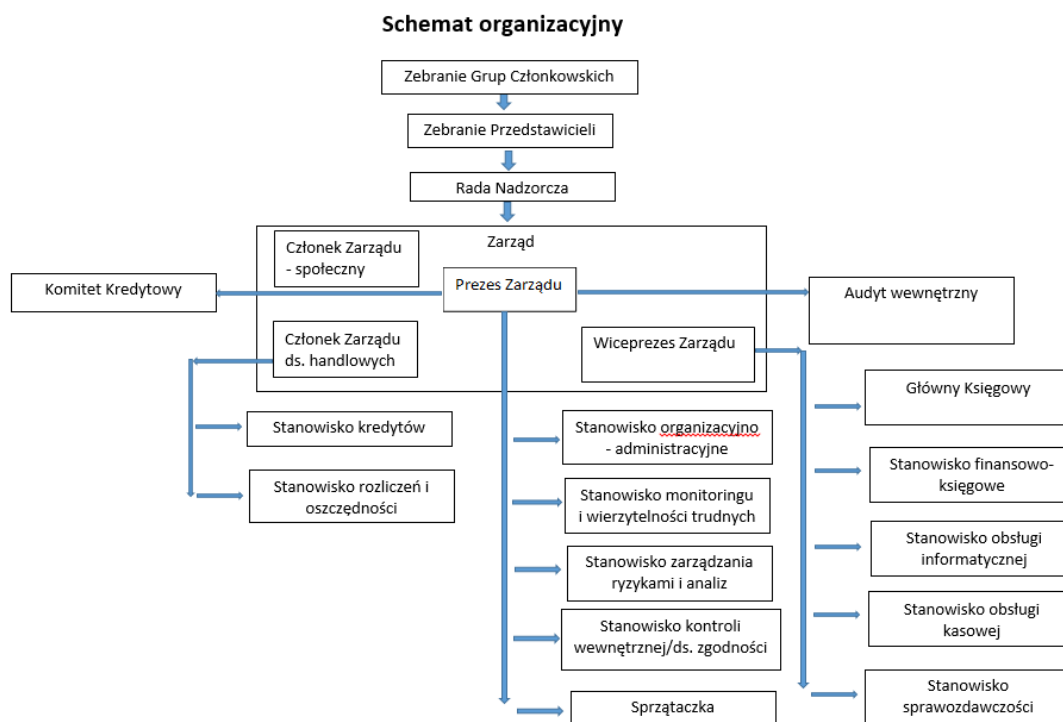
- 1) Centrala,
- 2) Punkt Obsługi Klienta

Zarząd jest odpowiedzialny za organizację wewnętrzną Banku, zarządzanie Bankiem i wynikające z tego skutki.

Zarząd Banku Spółdzielczego w Narolu w 2017r.:

- **Krzysztof Kalun** - p.o. Prezesa Zarządu,
- **Mieczysława Kalun** - Wiceprezes Zarządu,
- **Jan Bąk** - Członek Zarządu

Graficzne odzwierciedlenie struktury organizacyjnej Banku w 2017r. przedstawia poniższy schemat organizacyjny:

Kluczowe dokumenty zarządzania ryzykiem w Banku stanowią:

- Strategia Banku Spółdzielczego w Narolu na lata 2014-2018 i lata następne,
- Strategia zarządzania ryzykiem Banku Spółdzielczego w Narolu,
- Polityka zarządzania kapitałem w Banku Spółdzielczym w Narolu.

Zarząd Banku Spółdzielczego w Narolu niniejszym oświadcza, że ustalenia opisane w Informacji podlegającej ujawnieniu zgodnie z Polityką Informacyjną Banku Spółdzielczego w Narolu są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku.

System zarządzania ryzykiem oraz system kontroli wewnętrznej ocenia się jako dostosowany do skali i profilu działania oraz generowanego ryzyka. Bank spełnia wymogi kapitałowe wynikające z zapisów Prawa Bankowego i Uchwał Nadzorczych a fundusze własne w pełni pokrywają wszystkie ryzyka występujące w Banku.

Członkowie Zarządu oraz Członkowie Rady Nadzorczej nie zajmowali stanowisk dyrektorskich w organach innych podmiotów.

Ogólny profil ryzyka związany ze strategią działalności, zawierający kluczowe wskaźniki i dane liczbowe przedstawiające obraz zarządzania ryzykiem przez Bank opisane zostały w rozdziale 2.

Szczegółowy sposób funkcjonowania i wykonywania zadań w ramach procesu zarządzania ryzykiem zawierają procedury regulujące cząstkowe systemy zarządzania ryzykiem, opracowane dla poszczególnych rodzajów ryzyka uznanych przez Bank za istotne.

2 Cele i strategie w zakresie zarządzania ryzykiem

2.1 Ryzyko kredytowe.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym jest utrzymywanie stabilnego i zrównoważonego pod względem jakości i wartości portfela kredytowego równocześnie cechującego się wysoką dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych. W celu osiągnięcia długofalowych zamierzeń w zakresie ryzyka kredytowego, w Banku badaniu poddaje się czynniki ryzyka zmian makroekonomicznych oraz ryzyka rezydualnego.

Głównym kierunkiem alokacji środków pochodzących ze zgromadzonych depozytów będzie portfel kredytowy. Bank stosując zarządzanie aktywno – pasywne będzie dostosowywał wielkość portfela depozytowego i kredytowego do obowiązujących w Banku limitów ostrożnościowych oraz potencjału kapitałowego Banku.

Priorytetem działalności kredytowej będzie udzielanie kredytów o średnioterminowym terminie zapadalności, co pozytywnie wpłynie zarówno na sytuację płynnościową Banku, jak również na przychody poza odsetkowe.

Bank Spółdzielczy w Narolu stosuje system monitorowania ryzyka kredytowego, który obejmuje monitoring pojedynczej transakcji kredytowej oraz całościowy monitoring portfela kredytowego Banku. Proces zarządzania ryzykiem kredytowym pojedynczej transakcji/ kredytobiorcy obejmuje:

- stosowanie metodyki oceny zdolności kredytowej;
- bieżący monitoring;
- przegląd ekspozycji kredytowych i tworzenie rezerw celowych;
- windykację i nadzór nad kredytami zagrożonymi;
- kontrolę procesu kredytowego w odniesieniu do transakcji zawartych z danym kredytobiorcą.

Zasady bezpiecznego zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego Banku obejmują działania polegające na:

- dywersyfikacji ryzyka poprzez stosowanie limitów zaangażowań,
- badaniu ekspozycji zagrożonych,
- przedsięwzięciach organizacyjno-kadrowych.

W ramach ryzyka kredytowego analizowane jest również ryzyko koncentracji zaangażowań w zakresie:

- dużych zaangażowań,
- branży,
- jednorodnego instrumentu finansowego,
- stosowanych przez Bank zabezpieczeń.

W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku uczestniczą:

Rada Nadzorcza Banku:

- sprawuje nadzór nad funkcjonowaniem w Banku systemu zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka,
- akceptuje Strategię Banku oraz poziom tolerancji na ryzyko kredytowe z uwzględnieniem ryzyka koncentracji,
- pełni funkcję kontrolną w odniesieniu do zarządzania ryzykiem kredytowym podejmowanym przez Bank.

Zarząd Banku:

- odpowiada za stworzenie skutecznego systemu zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz za realizację Strategii Banku w zakresie ryzyka kredytowego z uwzględnieniem ryzyka koncentracji, a także sprawuje nadzór nad efektywnym procesem zarządzania tymi ryzykami,
- dostosowuje strukturę organizacyjną Banku oraz stopień zaawansowania metod zarządzania ryzykami do skali i charakteru prowadzonej działalności,
- sprawuje kontrolę nad stworzeniem odpowiedniego systemu raportowania,
- odpowiada za dostosowanie rodzajów i wielkości ryzyka oraz procesu zarządzania do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka oraz za właściwe sformalizowanie i zaawansowanie tego procesu,
- odpowiada za przydzielenie adekwatnych środków technicznych (zapewniających sprawne gromadzenie i przetwarzanie informacji dla celów zarządzania ryzykiem kredytowym z uwzględnieniem ryzyka koncentracji) oraz personelu wyznacza jednostki odpowiedzialne za zarządzanie tymi ryzykami,
- przeprowadza przeglądy zasad zarządzania ryzykiem kredytowym z uwzględnieniem ryzyka koncentracji wprowadzając w razie potrzeby (w razie poważnych zmian profilu działalności Banku lub zasadniczych zmian sytuacji rynkowej) niezbędne korekty i udoskonalenia,

Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz – odpowiada za:

- opracowanie polityki zarządzania ryzykiem kredytowym z uwzględnieniem ryzyka koncentracji,
- monitorowanie przestrzegania akceptowanego poziomu tych ryzyk,
- identyfikację zagrożeń mających wpływ na ryzyko Banku oraz dokonuje pomiaru i kontroli ryzyka, zgodnie z regulacjami przyjętymi przez Radę Nadzorczą i Zarząd Banku,
- wydawanie propozycji mających na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka kredytowego z uwzględnieniem ryzyka koncentracji,
- raportowanie w zakresie poziomu ryzyka dla Zarządu i Rady Nadzorczej,
- opracowanie propozycji Strategii Banku w części dotyczącej ryzyka kredytowego z uwzględnieniem ryzyka koncentracji,
- opracowanie propozycji do Planu finansowego w części dotyczącej ryzyka kredytowego z uwzględnieniem ryzyka koncentracji.

Pracownicy Banku uczestniczący w procesie kredytowania ponoszą odpowiedzialność za decyzje kredytowe, które wpływają na jakość portfela kredytowego i powinni posiadać odpowiednie kwalifikacje oraz wiedzę umożliwiającą m.in. :

- 1) identyfikowanie, mierzenie i kontrolowanie ryzyka występującego w portfelu kredytowym,
- 2) rzetelną ocenę zdolności kredytowej klientów,
- 3) umiejętną ocenę możliwości kredytowania,
- 4) prowadzenie właściwego monitoringu zabezpieczeń i sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorców i utrzymywanie z nimi stałej współpracy,
- 5) badanie terminowości spłaty kredytów,
- 6) przestrzeganie stosownych przepisów oraz wprowadzanie w życie polityki zarządzania ryzykiem kredytowym z uwzględnieniem ryzyka koncentracji.

Ryzyko kredytowe, to ryzyko poniesienia straty finansowej spowodowanej brakiem zdolności klienta do obsługi długu albo odmową wypełnienia zobowiązań wynikających z umowy wobec Banku. Ryzyko kredytowe dotyczy wszystkich aktywów bilansowych, do których Bank ma tytuł prawny oraz pozycji pozabilansowych. Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku przebiega w następujących etapach:

- Identyfikacja czynników ryzyka kredytowego.
- Ocena oraz ustalenie dopuszczalnych norm ryzyka (limity).
- Monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka.
- Kontrola zarządzania ryzykiem kredytowym.

Należności niespłacone w określonym w umowie terminie (rata kapitałowa lub odsetki) Bank traktuje jako należności przeterminowane. Należności zagrożone (poniżej standardu, wątpliwe, stracone) Bank traktuje jako należności z rozpoznaną utratą wartości.

Kwoty ekspozycji w podziale na sektory gospodarki podane w zł. – wartość bilansowa prezentowane są w tabeli prezentowanej poniżej:

Tab. 1. Jakość ekspozycji kredytowych w podziale na branże. Stan na dzień: 31.12.2017r.

Sektor gospodarki Dane w [zł]	Ekspozycje w sytuacji normalnej i pod obserwacją	Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	Suma
Administracja publiczna i ochrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	5 706 000,00		5 706 000,00
Budownictwo	880 315,26		880 315,26

Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	51 000,00	51 000,00
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	162 314,43	162 314,43
Górnictwo i wydobywanie	39 540,00	39 540,00
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	4 782 439,01	4 782 439,01
Informacja i komunikacja	18 025,00	18 025,00
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	294 310,00	294 310,00
Przetwórstwo przemysłowe	1 479 307,99	1 479 307,99
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	5 926 582,20	5 926 582,20
Transport i gospodarka magazynowa	1 702 472,00	1 702 472,00
Suma	21 042 305,89	21 042 305,89

Kwoty ekspozycji w podziale na typ klienta podane w zł. wg. stanu na 31.12.2017r. prezentowane są w tabeli poniżej:

Tab. 2. Jakość ekspozycji kredytowych w podziale na typ klienta.

Typ klienta	Grupa ryzyka	Kapitał	Rezerwa
Instytucje samorządowe	Ekspozycje w sytuacji normalnej	5 706 000,00	0,00
	Suma	5 706 000,00	0,00
Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie	Ekspozycje w sytuacji normalnej	2 797 096,91	0,00
	Ekspozycje w sytuacji pod obserwacją	37 970,00	567,29
	Ekspozycje w sytuacji poniżej standardu	0,00	0,00
	Ekspozycje w sytuacji wątpliwej	0,00	0,00
	Ekspozycje w sytuacji straconej	0,00	0,00
	Suma	2 835 066,91	0,00
Osoby prywatne	Ekspozycje w sytuacji normalnej	13 191 935,00	33 143,18
	Ekspozycje w sytuacji pod obserwacją	0,00	0,00
	Ekspozycje w sytuacji poniżej standardu	0,00	0,00
	Ekspozycje w sytuacji wątpliwej	0,00	0,00
	Ekspozycje w sytuacji straconej	0,00	0,00
	Suma	13 191 935,00	33 143,18
Przedsiębiorcy indywidualni	Ekspozycje w sytuacji normalnej	9 091 547,96	0,00
	Ekspozycje w sytuacji pod obserwacją	498 015,00	7 446,35
	Ekspozycje w sytuacji poniżej standardu	51 000,00	10 178,25
	Ekspozycje w sytuacji wątpliwej	0,00	0,00
	Ekspozycje w sytuacji straconej	0,00	0,00
	Suma	9 640 562,96	0,00
Rolnicy indywidualni	Ekspozycje w sytuacji normalnej	5 010 489,02	0,00
	Ekspozycje w sytuacji pod obserwacją	50 187,00	742,00
	Ekspozycje w sytuacji poniżej standardu	0,00	0,00
	Ekspozycje w sytuacji wątpliwej	0,00	0,00
	Ekspozycje w sytuacji straconej	0,00	0,00
	Suma	5 060 676,02	0,00
Suma	36 434 240,89	52 077,07	

Struktura ekspozycji według okresów zapadalności, wg stanu na dzień 31.12.2017r.:

Tab. 3. Zapadalność kredytów.

do 1 roku włącznie	6 362 252,30
od 1 do 2 lat włącznie	4 105 984,16
od 2 do 3 lat włącznie	5 371 980,43
od 3 do 5 lat włącznie	6 375 200,59
od 5 do 10 lat włącznie	9 681 466,24
od 10 do 20 lat włącznie	3 761 043,70
20 do 30 lat włącznie	772 936,77
Razem	36 430 864,19
Należności kapitałowe – zapadłe	3 376,70

Zakres zarządzania ryzykiem kredytowym regulują:

- Strategia zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Narolu,
- Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Narolu,
- Polityka zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań w Banku Spółdzielczym w Narolu,
- Polityka zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych w Banku Spółdzielczym w Narolu,
- Polityka zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w Banku Spółdzielczym w Narolu,
- Instrukcja zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Narolu,
- Instrukcja zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych w Banku Spółdzielczym w Narolu,
- Instrukcja zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w Banku Spółdzielczym w Narolu,
- Instrukcja zasady ustalania i monitorowania limitów koncentracji zaangażowań i zaangażowań kapitałowych w Banku Spółdzielczym w Narolu.

2.2 Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej w księdze Bankowej – jest to ryzyko wynikające z narażenia aktualnego i przyszłego wyniku finansowego Banku (głównie wyniku odsetkowego) oraz posiadanych kapitałów (funduszy) na niekorzystny wpływ zmian niezależnych od Banku rynkowych stóp procentowych; ryzyko to związane jest z:

- a) ryzykiem niedopasowania terminów przeszacowania (ryzykiem przeszacowania),
- b) ryzykiem bazowym,
- c) ryzykiem opcji klienta,

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest maksymalizacja marży odsetkowej w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych oraz ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych, poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej ma na celu zidentyfikowanie podstawowych zagrożeń związanych z tym ryzykiem, z jednoczesnym zastosowaniem odpowiednich metod zarządzania, mających na celu eliminację zagrożeń nierównomiernej reakcji różnych pozycji bilansowych na zmiany stóp procentowych, a przez to na różny poziom zmian przychodów i kosztów odsetkowych.

Polityka oferowanych stóp procentowych, jak również prowizji i opłat dotyczących zarówno pasywów jak i aktywów, będzie podyktowana aktualną sytuacją płynnościową Banku, sytuacją finansową oraz ofertą konkurencji. Przy założeniu zarządzania aktywami i pasywami Bank przed podjęciem decyzji dotyczących kształtowania się oprocentowania depozytów i kredytów oraz prowizji i opłat, będzie analizował średnioterminową sytuację płynnościową Banku oraz konkurencję, jednakże odbywać się to będzie w korelacji do Strategii i założonych planów rocznych.

Ryzyko stopy procentowej w Banku Spółdzielczym w Narolu podlega comiesięcznej analizie. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w Banku ma charakter całościowy (przy analizie uwzględnia się wszystkie istotne dla Banku rodzaje ryzyka stopy procentowej w powiązaniu z innymi rodzajami ryzyk bankowych).

Pomiar ryzyka stopy procentowej obejmuje wszystkie oprocentowane pozycje bilansowe i pozabilansowe.

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku uczestniczą:

- Rada Nadzorcza, do której obowiązków w ramach procesu zarządzania ryzykiem stopy procentowej należy:
 - 1) zatwierdzanie strategii i generalnych zasad polityki Banku obejmujących m.in. profil działalności, wielkość możliwego do zaakceptowania ryzyka, w tym ryzyka stopy procentowej (tzw. „apetyt na ryzyko”), w trakcie przyjmowania planów strategicznych oraz rocznych planów finansowych,
 - 2) nadzorowanie przestrzegania przez Zarząd, wynikającego ze strategii Banku, zaakceptowanego przez Radę Nadzorczą, dopuszczalnego profilu ryzyka Banku, w tym poziomu ryzyka stopy procentowej,
 - 3) nadzorowanie skuteczności procesu zarządzania Bankiem, z uwzględnieniem efektywności i trafności zatwierdzonych przez Zarząd: struktur organizacyjnych, linii podległości, zakresów odpowiedzialności kluczowych pracowników Banku, systemu kontroli wewnętrznej,
 - 4) sprawdzanie, czy Zarząd przydzielił adekwatne środki techniczne (m.in. specjalistyczne aplikacje informatyczne), specjalistyczną kadrę i inne niezbędne środki do efektywnego zarządzania ryzykiem stopy procentowej.
- Zarząd Banku:
 - 1) zatwierdza limity określające stopień narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej, w przedziale zgodnym ze strategią zaakceptowaną przez Radę Nadzorczą,
 - 2) przyjmuje ocenę oraz analizę ryzyka stopy procentowej i na jej podstawie podejmuje, w miarę potrzeby, odpowiednie decyzje operacyjne,
 - 3) kontroluje kształtowanie się parametrów związanych z ryzykiem stopy procentowej, odnosząc uzyskane wielkości do ustalonych limitów,
 - 4) przekazuje Radzie Nadzorczej informacje zawierające w szczególności dane dotyczące: charakteru i stopnia narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej, możliwych odchyłeń wyniku odsetkowego Banku w zależności od kierunku i natężenia zmian stóp referencyjnych,
 - 5) poddaje ocenie stopień narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej z tytułu wprowadzenia nowych produktów kredytowych i depozytowych,
 - 6) wprowadza i regularnie ocenia skuteczność działania mechanizmów kontroli wewnętrznej.
- Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz, do którego obowiązków w ramach procesu zarządzania ryzykiem stopy procentowej należy:
 - 1) zbieranie danych z systemu księgowego oraz danych pomocniczych z pozostałej dokumentacji Banku, służących za podstawę przy analizie ryzyka stopy procentowej,
 - 2) monitorowanie przestrzegania limitów dotyczących ryzyka stopy procentowej oraz okresowe weryfikowanie adekwatności ustanowionych limitów,
 - 3) opracowanie raz w miesiącu raportu przedstawiającego pozycje Banku oraz wpływ zmian stóp procentowych na wynik finansowy oraz fundusze własne Banku,
 - 4) przedkładanie raportów z zakresu oceny ryzyka stopy procentowej na posiedzenia Zarządu i Rady Nadzorczej,
 - 5) okresowa ocena stosowanych w Banku „Instrukcji zarządzania ryzykiem stopy procentowej” oraz proponowanie ewentualnych zmian,
 - 6) weryfikacja zastosowanych metod pomiaru ryzyka stopy procentowej.

W zakresie pomiaru ryzyka stopy procentowej analiza zostaje przekazana w terminie do 15 dnia miesiąca następującego po miesiącu, którego dotyczy.

W ramach ryzyka stopy procentowej, Bank wyróżnia następujące kategorie ryzyka:

- ryzyko przeszacowania (ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania),
- ryzyko opcji klienta,
- ryzyko bazowe.

Najważniejsza część ryzyka stopy procentowej w Banku związana jest z ryzykiem przeszacowania oraz ryzykiem bazowym, gdyż według obserwacji historycznych, w największym stopniu wpływa na poziom zmian wyniku odsetkowego.

Bank do pomiaru stopnia narażenia na ryzyko stopy procentowej stosuje:

- metodę luki (jako podstawowe narzędzie analityczne),
- metodę symulacji zmian wyniku odsetkowego,
- analizę podstawowych wskaźników związanych z ryzykiem stopy procentowej.

W ramach dokonywanej analizy ryzyka stopy procentowej wyliczone zostały różnice w osiągniętych przez Bank dochodach w przypadku wystąpienia opisanych poniżej warunków:

- 1) Uwzględniając ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stóp procentowych w okresie 12 miesięcy, potencjalne zmiany dochodu odsetkowego na skutek zmian stóp procentowych są następujące:
 - przy zmianie stóp procentowych o 1 p.p. zmiana dochodu wyniesie 55 tys. zł,
 - przy zmianie stóp procentowych o 1 p.p. przy pominięciu pozycji z oprocentowaniem poniżej 2% zmiana dochodu wyniesie 226 tys. zł.
- 2) Uwzględniając ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stóp procentowych w okresie 12 miesięcy z tytułu ryzyka bazowego, potencjalne zmiany dochodu odsetkowego na skutek zmian stóp procentowych są następujące:
 - przy zmianie stóp procentowych o 0,35 p.p. zmiana dochodu wyniesie 176 tys. zł,
 - przy zmianie stóp procentowych o 0,35 p.p. przy pominięciu pozycji z oprocentowaniem poniżej 2% zmiana dochodu wyniesie 92 tys. zł.
- 3) Uwzględniając ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stóp procentowych w okresie 12 miesięcy, potencjalne zmiany wartości ekonomicznej Banku jest następująca:
 - przy zmianie stóp procentowych o 2 p.p. zmiana dochodu wyniesie 21 tys. zł,
 - przy zmianie stóp procentowych o 2 p.p. przy pominięciu pozycji z oprocentowaniem poniżej 2% zmiana dochodu wyniesie 11 tys. zł.

Udział skumulowanej luki przeszacowania w sumie bilansowej wynosi 12,36%.

Zakres zarządzania ryzykiem stopy procentowej regulują:

- Strategia zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Narolu
- Polityka zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku Spółdzielczym w Narolu
- Procedura pomiaru, limitowania, raportowania i kontroli ryzyka stopy procentowej w Banku Spółdzielczym w Narolu,
- Instrukcja monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych w Banku Spółdzielczym w Narolu.

2.3 Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne – ryzyko wystąpienia straty związane z niedostateczną efektywnością działań ludzi, systemów, procesów zachodzących w podmiocie (również przy ich wdrażaniu) oraz czynnikami zewnętrznymi.

Celem nadrzędnym systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku jest zapewnienie bezpieczeństwa działania Banku, w tym bezpieczeństwa środków w nim zgromadzonych.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym jest ograniczenie możliwości wystąpienia nieoczekiwanych strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego poprzez wdrożenie skutecznego i adekwatnego do aktualnego profilu ryzyka procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym, a także poprzez wdrożenie skutecznego systemu monitorowania i kontroli wewnętrznej.

W ramach ryzyka operacyjnego, celem strategicznym w zakresie systemów informatycznych i ich bezpieczeństwa jest systematyczne dostosowywanie systemu do wymogów prawa, wprowadzanie nowych produktów oraz nowych wersji oprogramowania, w tym oprogramowania wspomagającego zarządzanie ryzykiem, a także programów służących bezpieczeństwu sieci i systemów informatycznych.

W procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku uczestniczą:

- Rada Nadzorcza w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym:
 - 1) w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku,
 - 2) zapewnia, że Zarząd posiada wiedzę i umiejętności niezbędne do realizacji strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym, weryfikuje również kompetencje Zarządu w tym zakresie,

- 3) jest świadoma profilu ryzyka operacyjnego występującego w Banku.
- Zarząd zapewnia skuteczność systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym poprzez jego regularne przeglądy, a zwłaszcza:
 - 1) odpowiada za opracowanie i wdrożenie strategii, polityki i zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz dokonywanie ich regularnych przeglądów,
 - 2) zapewnia odpowiednie warunki organizacyjne i techniczne oraz zasoby odpowiadające bieżącym i przyszłym wymaganiom Banku,
 - 3) zapewnia funkcjonowanie systemu zarządzania zasobami ludzkimi,
 - 4) zapewnia funkcjonowanie kultury organizacyjnej, w której nacisk położony jest na efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym, przestrzeganie procedur oraz stosowanie ustalonych reguł postępowania, w tym nienarażanie Banku na utratę reputacji,
 - 5) odpowiada za oszacowanie i utrzymywanie ryzyka operacyjnego na określonym poziomie,
 - 6) odpowiada za realizację procesu kontroli ryzyka operacyjnego, nadzorując zakres i częstotliwość kontroli wewnętrznej, w celu zapewnienia jej adekwatności do profilu ryzyka operacyjnego Banku.
 - Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz odpowiada za:
 - 1) opracowanie i wdrożenie wewnętrznych metod oceny ryzyka operacyjnego,
 - 2) monitorowanie procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku,
 - 3) dokonanie wstępnego pomiaru (oceny) poziomu narażenia Banku na ryzyko operacyjne (w skali całego Banku),
 - 4) gromadzenie danych o zidentyfikowanym ryzyku,
 - 5) gromadzenie danych i raportów o zdarzeniach i stratach operacyjnych,
 - 6) analizę, monitorowanie i raportowanie kluczowych wskaźników ryzyka KRI,
 - 7) obliczanie kapitału wewnętrznego na ryzyko operacyjne.
 - 8) nadzoruje proces samooceny ryzyka operacyjnego,
 - 9) przygotowuje raporty z zakresu ryzyka operacyjnego dla Zarządu, Rady Nadzorczej,
 - 10) wspomaga organizowanie procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym,
 - 11) monitoruje przepisy zewnętrzne związane z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym,
 - 12) czuwa nad aktualizacją regulacji wewnętrznych związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym w Banku.
 - Audyt wewnętrzny - Audyt wewnętrzny sprawowany przez System Ochrony Zrzeszenia BPS,
 - Pozostali pracownicy Banku:
 - 1) identyfikują i oceniają ryzyko operacyjne powstające we wszystkich produktach, procesach oraz systemach występujących w danej jednostce i komórce organizacyjnej,
 - 2) wykonują pogłębioną analizę ryzyka występującego w procesach kluczowych i krytycznych procesach,
 - 3) identyfikują i oceniają ryzyko operacyjne wynikające z prowadzonych projektów,
 - 4) podejmują działania zmierzające do minimalizowania ryzyka operacyjnego w ramach nadzorowanych produktów, procesów i systemów,
 - 5) monitorują poziom ryzyka operacyjnego,
 - 6) bieżąco zarządzają ryzykiem operacyjnym,
 - 7) udostępniają dane niezbędne do badania kluczowych wskaźników ryzyka KRI,
 - 8) identyfikują, oceniają i rejestrują incydenty, zdarzenia i straty operacyjne oraz ich skutki,
 - 9) przygotowują okresowe informacje z obszaru ryzyka operacyjnego,
 - 10) realizują postanowienia zawarte w planach utrzymania ciągłości działania.

Na podstawie zdarzeń operacyjnych tworzony jest w okresach kwartalnych raport w zakresie ryzyka operacyjnego – analiza zostaje przekazana w terminie po upływie kwartału, którego dotyczy analiza.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku obejmuje m. in.:

- 1) identyfikację, ocenę (pomiar),
- 2) przeciwdziałanie,
- 3) kontrolę,

- 4) monitorowanie,
- 5) raportowanie ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym jest realizowany w sposób ciągły, w tym umożliwiając zapobieganie konfliktom interesów pomiędzy pracownikami.

Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym polega na:

- 1) zapobieganiu zdarzeniom operacyjnym powstającym w bieżącej działalności Banku, w procesach wewnętrznych oraz systemach przy zastosowaniu instrumentów kontrolnych adekwatnych do skali generowanego ryzyka,
- 2) podejmowaniu działań zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zagrożeń w przypadku przekroczenia akceptowanego poziomu,
- 3) likwidowaniu negatywnych skutków zdarzeń operacyjnych,
- 4) rejestrowaniu danych o zdarzeniach operacyjnych i poniesionych stratach operacyjnych w programie wspomagającym zarządzanie ryzykiem operacyjnym.

W Banku zostały zdefiniowane sposoby traktowania zidentyfikowanego ryzyka operacyjnego, tj. jego:

- 1) akceptowanie (świadome niepodejmowanie działań mających na celu ograniczenie prawdopodobieństwa lub skutków zmaterializowania się danego zagrożenia, wraz z ewentualnym zapewnieniem środków na pokrycie potencjalnie związanych z nim strat);
- 2) ograniczanie (przede wszystkim poprzez odpowiednie zdefiniowanie procesów, produktów, systemów, ich opis/procedury oraz wprowadzenie mechanizmów kontrolnych);
- 3) transferowanie (przeniesienie części lub całości ryzyka związanego z danym zagrożeniem na podmiot zewnętrzny, w szczególności poprzez zlecenie wykonywania czynności zewnętrznym dostawcom usług lub stosowanie ubezpieczeń);
- 4) unikanie (niepodejmowanie działań, z którymi wiąże się dane zagrożenie – przy wysokim poziomie ryzyka operacyjnego).

Bank klasyfikuje ryzyka i wynikające z nich zdarzenia operacyjne na trzech poziomach:

- 1) poziom 1 – podział ryzyk i zdarzeń na 7 głównych kategorii:
 - a) oszustwa wewnętrzne,
 - b) oszustwa zewnętrzne,
 - c) praktyka kadrowa i bezpieczeństwo pracy,
 - d) klienci, produkty i praktyka biznesowa,
 - e) uszkodzenia aktywów,
 - f) zakłócenia działalności i błędy systemów,
 - g) dokonywanie transakcji, dostawa oraz zarządzanie.
- 2) poziom 2 – rodzaje ryzyk i zdarzeń w ramach kategorii,
- 3) poziom 3 – przykłady ryzyk i zdarzeń operacyjnych.

W ramach poziomu 1 Bank określa wartość strat rzeczywistych wg. 7 kategorii ryzyka zaprezentowanych w tabeli 7.

Tab. 7 Straty rzeczywiste w 2017r.

Rodzaj zdarzenia	Strata rzeczywista
	Wartość
1. Oszustwa wewnętrzne	-
2. Oszustwa zewnętrzne	-
3. Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	583,33
4. Klienci, produkty i praktyki operacyjne	-
5. Szkody związane z aktywami rzeczowymi	-
6. Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	38,23
7. Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	-
Razem	621,56

Łączna kwota strat rzeczywistych w 2017 roku wyniosła: **621,56** zł.

Pomiar ryzyka operacyjnego jest przeprowadzany z wykorzystaniem:

- 1) wyników procesu samooceny ryzyka operacyjnego,
- 2) wyników kontroli wewnętrznej funkcjonalnej,
- 3) wyników audytu wewnętrznego,
- 4) zgromadzonych danych o zdarzeniach operacyjnych,
- 5) Kluczowych Wskaźników Ryzyka operacyjnego (KRI).

KRI – kluczowe wskaźniki ryzyka operacyjnego; miary ilościowe, których wysokość (limit) zgodnie z założeniami pośrednio odzwierciedla poziom ryzyka w Banku.

Wzrost skali działalności Banku wiąże się z jednoczesnym wzrostem ekspozycji Banku na ryzyko operacyjne.

Szacując wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego stosuje metodę podstawowego wskaźnika.

Bank posiada w szczególności:

- 1) plany utrzymania ciągłości działania zapewniające ciągłe i niezakłócone działanie Banku oraz plany awaryjne, służące zapewnieniu możliwości prowadzenia bieżącej działalności Banku i ograniczeniu strat w przypadku wystąpienia niekorzystnych zdarzeń operacyjnych mogących poważnie zakłócić tę działalność,
- 2) regulację w zakresie wyboru, oceny i awansu zawodowego oraz uzupełniania i monitorowania potrzeb kadrowych, w tym planowania zaplecza kadrowego.

Zakres zarządzania ryzykiem operacyjnym regulują:

- 1) Strategia zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Narolu,
- 2) Polityka zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku Spółdzielczym w Narolu,
- 3) Instrukcja zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku Spółdzielczym w Narolu,
- 4) Polityka bezpieczeństwa informacji Banku Spółdzielczego w Narolu,
- 5) Instrukcja zarządzania systemami informatycznymi w Banku Spółdzielczym w Narolu.

2.4 Ryzyko płynności

Płynność w Banku polega na zapewnieniu zdolności do wywiązywania się z bieżących i przyszłych zobowiązań przez Bank w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia dodatkowych kosztów. Adekwatny poziom płynności, uwzględniający specyfikę prowadzonej działalności, oznacza posiadanie lub łatwy dostęp do dostatecznej ilości środków finansowych, na poziomie zapewniającym pokrycie aktualnego lub potencjalnego zapotrzebowania klientów Banku.

Bank utrzymuje płynność kierując się realizacją następujących celów operacyjnych:

- zachowanie zdolności do rozliczeń płatności przez rachunek bieżący,
- utrzymywanie pożądanego poziomu aktywów płynnych pozwalającego na regulowanie krótko i średnioterminowych potrzeb płynnościowych Banku,
- uwzględnienie potrzeb płynności finansowej na etapie przygotowywania rocznych i długookresowych planów działalności Banku.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania płynnością jest zapobieganie wystąpieniu sytuacji kryzysowej poprzez utrzymywanie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów mające na celu osiągnięcie założonej rentowności / stalego i rosnącego wyniku finansowego oraz zapewnienie zdolności do terminowego wywiązania się z bieżących i przyszłych zobowiązań.

Planowane w strategii wielkości depozytów ogółem stanowią podstawę do tworzenia rocznych planów finansowych Banku.

W Banku głównym źródłem finansowania aktywów o długim terminie zapadalności będą depozyty stabilne (obliczone na podstawie wskaźników osadu) oraz fundusze własne Banku. Limity ostrożnościowe dotyczące finansowania długoterminowego, ograniczają znaczne zaangażowanie się Banku w tego typu aktywa.

W Banku głównym źródłem finansowania aktywów o długim terminie zapadalności będą depozyty stabilne (obliczone na podstawie wskaźników osadu), stanowiące pewne źródło finansowania długoterminowego aktywów oraz fundusze własne Banku. Limity ostrożnościowe dotyczące finansowania długoterminowego, ograniczają znaczne zaangażowanie się Banku w tego typu aktywa.

Zakres odpowiedzialności za zarządzanie ryzykiem płynności

Rada Nadzorcza Banku:

- a) Zatwierdza Strategię oraz Plan Finansowy;
- b) Nie rzadziej niż raz na kwartał, analizuje raporty o poziomie płynności Banku, ponoszonym przez Bank ryzyku płynności, wykorzystaniu limitów ostrożnościowych i skutkach decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem płynności, oraz zapewnić, by Zarząd Banku podejmował odpowiednie działania naprawcze w sytuacji wystąpienia problemów,
- c) Określa akceptowany ogólny poziom ryzyka Banku,
- d) Pełni funkcję kontrolną w odniesieniu do zarządzania ryzykiem płynności podejmowanym przez Bank.

Zarząd Banku:

- a) Odpowiada za stworzenie skutecznego systemu zarządzania ryzykiem płynności (opracowanie pisemnych zasad oraz procedur), oraz za realizację Planu Strategicznego, Planu Operacyjnego łącznie z Planem Finansowym Banku w zakresie ryzyka płynności, a także sprawuje nadzór nad efektywnym procesem zarządzania tym ryzykiem,
- b) Odpowiada za ustanowienie procesu zarządzania ryzykiem płynności w sposób zapewniający utrzymanie płynności bieżącej, krótkoterminowej, średnioterminowej oraz długoterminowej w normalnych warunkach, jak i w przypadku wystąpienia zdarzeń kryzysowych,
- c) Sprawuje kontrolę nad stworzeniem odpowiedniego systemu raportowania,
- d) Odpowiada za dostosowanie rodzajów i wielkości ryzyka oraz procesu zarządzania do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka oraz za właściwe sformalizowanie i zaawansowanie tego procesu,
- e) Odpowiada za przydzielenie adekwatnych środków technicznych (zapewniających sprawne gromadzenie i przetwarzanie informacji dla celów zarządzania ryzykiem płynności) oraz dobór personelu do zarządzania ryzykiem płynności,
- f) Dostosowuje strukturę organizacyjną Banku, oraz stopień zaawansowania metod zarządzania ryzykiem płynności do charakteru, rozmiaru i skali działalności Banku, złożoności modelu biznesowego oraz profilu ryzyka banku,
- g) Precyzyjnie i jednoznacznie określa tolerancję ryzyka płynności adekwatną do strategii działalności,
- h) Przeprowadza przeglądy zasad zarządzania ryzykiem płynności oraz oceny mechanizmów kontroli wewnętrznej w zakresie zarządzania ryzykiem, wprowadzając w razie potrzeby (w razie poważnych zmian profilu działalności Banku lub zasadniczych zmian sytuacji rynkowej), niezbędne korekty i udoskonaleni.

Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz:

- i) Monitoruje i analizuje poziom ryzyka płynności,
- j) Opracowuje limity dotyczące ryzyka płynności,
- k) Analizuje wpływ obecnej i przyszłej sytuacji na rynku międzybankowym i sytuacji ogólnogospodarczej na ryzyko płynności Banku,
- l) Sporządza informacje zawierające ocenę ryzyka płynności wraz ze stosownymi wnioskami dla Zarządu i Rady Nadzorcze.

Główny Księgowy:

- a) Zarządza płynnością natychmiastową, bieżącą i krótkoterminową
- b) Sporządza zbiorcze zestawienia uznaniowe i obciążeniowe z dokumentów własnych i przyjętych dyspozycji,
- c) Opracowuje prognozy przepływów finansowych Banku,
- d) Lokuje nadwyżki środków,

- e) Sporządza zestawienia nadzorczych miar płynności,
- f) Utrzymuje środki na rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym w ilości zapewniającej wywiązanie się z bieżących i przyszłych zobowiązań Banku,
- g) Dąży do maksymalizacji dochodów z przeprowadzanych transakcji (zapewnienie maksymalizacji dochodów, przy jednoczesnym utrzymaniu bezpiecznego poziomu ryzyka płynności),
- h) Dbą o prawidłowość i bezpieczeństwo zawieranych transakcji,
- i) Jest współodpowiedzialny za realizację działań awaryjnych.

Każdy pracownik Banku zobowiązany jest do:

- a) Realizacji Strategii oraz Planu Finansowego Banku w zakresie pozyskiwania depozytów i udzielania kredytów,
- b) Zgłaszania Zarządowi informacji o niepokojących sygnałach, mogących wpłynąć niekorzystnie na sytuację Banku (obserwacja zachowań klientów),
- c) Dbania o jak najlepszy wizerunek Banku, oraz do rzetelnej obsługi klientów,
- d) Kształtowania pozytywnych relacji z klientami Banku.

W zakresie pomiaru ryzyka płynności finansowej analiza zostaje przekazana w terminie następującego po miesiącu, którego dotyczy. W ramach pomiaru ryzyka płynności w analizie Bank dokonuje:

- oceny jakości źródeł finansowania polegającej na: określeniu stabilności bazy depozytowej i wyznaczeniu wielkości osadu bazy depozytowej,
- oszacowania osadu na udzielone zobowiązania pozabilansowe dotyczące finansowania (kredytowania),
- badania stopnia odnawialności oraz zrywalności depozytów oraz przedwczesnej spłaty kredytów,
- urealnienia zestawienia terminów płatności,
- badania poziomu koncentracji zobowiązań,
- analizy wskaźnikowej,
- badania płynności bieżącej, krótko-, średnio-, długoterminowej,
- analizy scenariuszy sytuacji awaryjnych,
- analizy testów warunków skrajnych,
- analizy kształtowania nadzorczych miar płynności,
- analizy wykorzystania obowiązujących limitów.

Miesięczna analiza stanowi podstawę do podejmowania stosownych decyzji w zakresie ustalania akceptowalnego poziomu ryzyka.

Na każdy dzień roboczy oraz na ostatni roboczy dzień miesiąca w Banku Spółdzielczym w Narolu dokonuje się obliczeń nadzorczych miar płynności. Obecnie Bank dokonuje obliczeń norm płynności dla banków o sumie bilansowej do 200 mln zł. Dotychczasowa obserwacja poziomu ich kształtowania pozwala stwierdzić, że sytuacja w zakresie płynności jest stabilna.

Codziennie czynności wykonywane przez Głównego Księgowego mające na celu utrzymanie płynności Banku, dotyczą w szczególności:

- sprawdzania stanu gotówki w kasach na początek dnia,
- uzyskiwania informacji z Banku Zrzeszającego o stanie rachunku bieżącego,
- sprawdzania większych planowanych wypłat z rachunku klientów, wypłat kredytów oraz wpłat w danym dniu i w dniu następnym,
- ustalania sumy odprowadzeń i zasileń gotówkowych,
- sporządzania zbiorczych zestawień uznaniowych i obciążeniowych z dokumentów własnych i przyjętych dyspozycji klientów z dnia poprzedniego oraz z dnia bieżącego,
- wyliczania stanu rachunku bieżącego,
- opracowywania prognoz przepływów finansowych Banku,
- lokowania nadwyżek środków.

W celu ograniczania ryzyka płynności Bank wprowadza m.in. następujące limity:

- limity luki niedopasowania,

- limit kredytów z terminem zapadalności powyżej 3 lat,
- limit kredytów ogółem do sumy bilansowej,
- limit zobowiązań pozabilansowych do aktyw netto,
- i inne.

Bank Spółdzielczy w Narolu posiada awaryjne plany pozyskania środków na wypadek przejściowej utraty płynności oraz scenariusze działań na wypadek wystąpienia określonych rodzajów sytuacji zagrożonych lub kryzysowych mogących zachwiać płynność Banku.

Podstawowym czynnikiem zapobiegania problemom w utrzymaniu płynności jest szybkość i trafność podejmowanych działań, w sytuacji zagrożenia płynności Banku.

Analiza ryzyka płynności w Banku Spółdzielczym w Narolu polegająca na pomiarze obowiązujących limitów oraz liczbą zaistniałych sytuacji kryzysowych w zakresie płynności pozwala stwierdzić, że w toku prowadzonej działalności nie występuje zagrożenie dla utrzymania płynności.

Zakres zarządzania ryzykiem płynności regulują:

- 1) Strategia zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Narolu,
- 2) Polityka zarządzania ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczym w Narolu,
- 3) Instrukcja zarządzania płynnością w Banku Spółdzielczym w Narolu.

2.5 Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności – ryzyko poniesienia sankcji prawnych, powstania strat finansowych bądź utraty reputacji lub wiarygodności wskutek niezastosowania się Banku, pracowników Banku lub podmiotów działających w jego imieniu do przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, w tym norm etycznych.

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności jest częścią systemu kontroli wewnętrznej Banku, a jego podstawowym zadaniem jest podejmowanie działań prewencyjnych mających na celu zapobieganie narażenia Banku na występowanie zdarzeń wynikających z ryzyka braku zgodności oraz potencjalnych skutków nieprzestrzegania przez Bank przepisów prawa, wymogów organów nadzorczych, rekomendacji i standardów rynkowych, a w szczególności:

- 1) utracie reputacji oraz zaufania klientów, partnerów biznesowych i pracowników;
- 2) kar pieniężnych i odszkodowań;

Celem strategicznym w zakresie części ryzyka operacyjnego obejmującego ryzyko prawne i ryzyko braku zgodności jest stałe dążenie do minimalizowania skutków nieprzestrzegania zewnętrznych i wewnętrznych regulacji prawnych, a także właściwą ochronę interesów Banku poprzez stałe aktualizowanie/dostosowywanie procedur Bankowych, kontrolę ich przestrzegania, wsparcie informatyczne, szkolenia.

Do obszaru zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku zalicza się w szczególności:

- 1) analiza i monitoring zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami prawa powszechnego mającymi zastosowanie do działalności Banku;
- 2) analiza i monitoring obowiązujących przepisów prawnych i standardów rynkowych regulujących etyczne prowadzenie działalności Banku;
- 3) przeciwdziałanie procederowi prania pieniędzy i finansowania terroryzmu;
- 4) przeciwdziałanie nadużyciom rynkowym i manipulacjom cenowym oraz transakcjom z wykorzystaniem informacji poufnych;
- 5) przeciwdziałanie przestępstwom finansowym;
- 6) zarządzanie konfliktem interesów;
- 7) ochrona danych osobowych i innych istotnych danych przechowywanych w Banku;
- 8) ochrona praw klientów (obowiązek należytej staranności, ochrona należytego interesu klienta, ochrona praw konsumentów, zarządzanie skargami);

- 9) przestrzeganie przez pracowników Banku obowiązujących regulacji wewnętrznych i zewnętrznych;
- 10) przestrzeganie przez pracowników ustalonych przez Bank standardów etycznych i dobrych praktyk;
- 11) przestrzeganie przez Bank zaleceń organów nadzorczych.

W procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności uczestniczą:

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad skutecznym funkcjonowaniem systemu zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku. Zatwierdza Politykę, w tym zakresy kompetencji, odpowiedzialności i zadania określone w celu zarządzania tym obszarem.

Zarząd Banku odpowiada za efektywne zarządzanie ryzykiem braku zgodności, a w szczególności:

- 1) opracowanie, wprowadzenie i aktualizację Polityki oraz innych regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- 2) zapewnienie przestrzegania Polityki;
- 3) składanie sprawozdań do Rady Nadzorczej;
- 4) ustanowienie stałego i efektywnie działającego stanowiska ds. zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- 5) podjęcie środków naprawczych lub dyscyplinujących, w przypadku stwierdzenia braku zgodności w działaniu Banku.

Stanowisko ds. ryzyka braku zgodności odpowiedzialne jest m.in. za:

- 1) aktualizację polityki i instrukcji związanych z zarządzaniem ryzykiem braku zgodności;
- 2) wsparcie Zarządu Banku w bieżącym monitorowaniu zmian w przepisach oraz innych regulacjach dotyczących działalności Banku;
- 3) bieżącą identyfikację, dokumentowanie oraz szacowanie ryzyka braku zgodności związanego z działalnością Banku;
- 4) ocenę wewnętrznych regulacji Banku pod kątem ryzyka braku zgodności oraz proponowanie ewentualnych zmian;
- 5) zapewnienie zgodności i spójności wewnętrznych regulacji;
- 6) nadzór i koordynację szkoleń dla pracowników Banku w zakresie ryzyka braku zgodności;
- 7) utrzymywanie kontaktu z odpowiednimi zewnętrznymi jednostkami, w tym z organami nadzorczymi;
- 8) prowadzenie rejestru kontroli zewnętrznych i wewnętrznych.

Działalność osoby zajmującej się ryzykiem braku zgodności podlega audytowi prowadzonemu przez Audyt wewnętrzny realizowany przez System Ochrony Zrzeszenia BPS, w takim samym zakresie i na takich samych warunkach jak inne stanowiska w Banku.

Stanowisko obsługi informatycznej odpowiedzialne jest m.in. za:

- 1) przygotowywanie projektów regulacji wewnętrznych w zakresie bezpieczeństwa informatycznego Banku i przepływu informacji prawnie chronionych,
- 2) przygotowywanie projektów regulacji wewnętrznych w zakresie ochrony danych osobowych w Banku.

Główny Księgowy oraz Koordynator Programu, o którym mowa w Instrukcji przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu w Banku Spółdzielczym w Narolu, odpowiedzialni są m.in. za:

- 1) przygotowywanie projektów regulacji wewnętrznych w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu;
- 2) koordynowanie i nadzór nad realizacją programu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu;
- 3) przeciwdziałanie przestępstwom finansowym.

Wszyscy pracownicy Banku są odpowiedzialni m.in. za:

- 1) zgodność działań z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz przyjętymi przez Bank standardami postępowania, w tym normami etycznymi;

- 2) przygotowanie projektów regulacji wewnętrznych w zgodności z przepisami prawa powszechnego w merytorycznych obszarach ich działania;
- 3) bezzwłoczne informowanie osoby zajmującej się brakiem zgodności o zdarzeniach związanych z ryzykiem braku zgodności oraz rejestrowanie tych zdarzeń,
- 4) przyjmowanie i rozpatrywanie skarg i reklamacji klientów w zakresie swoich kompetencji.

Proces zarządzania ryzykiem braku zgodności obejmuje następujące elementy:

- 1) realizację zaleceń otrzymanych od organów nadzorczych;
- 2) identyfikację ryzyka braku zgodności i ocenę jego istotności;
- 3) pomiar ryzyka braku zgodności;
- 4) ocenę istniejących środków ograniczających ryzyko braku zgodności;
- 5) tworzenie planów działania w celu ograniczenia ryzyka braku zgodności;
- 6) monitorowanie ryzyka braku zgodności;
- 7) raportowanie.

Identyfikacja ryzyka braku zgodności opiera się na analizie:

- 1) danych historycznych w zakresie naruszeń i nałożonych kar;
- 2) raportów opracowywanych przez osobę zajmującą się ryzykiem braku zgodności;
- 3) raportów audytu wewnętrznego;
- 4) obszarów zainteresowania organów nadzorczych;
- 5) postępowań i/lub wyroków w sprawach konsumenckich;
- 6) doniesień medialnych (internetowych serwisów oraz gazet);
- 8) konsultacji i projektów nowych przepisów przygotowywanych przez organy nadzorcze europejskie i krajowe;
- 9) branżowej wymianie informacji;
- 10) rejestru skarg/reklamacji klientów.

Identyfikacja ryzyka polega przede wszystkim na ustaleniu ryzyka pierwotnego i prawdopodobieństwa jego wpływu na działalność Banku oraz ustaleniu istniejących środków ograniczających ryzyko (polityk, instrukcji i kontroli wewnętrznych), oraz ustaleniu ryzyka rezydualnego (pozostałego po wprowadzeniu środków ograniczających).

Ocena poziomu istotności ryzyka braku zgodności oraz zasady alokacji kapitału wewnętrznego zostały szczegółowo określone w „Procedurze szacowania kapitału wewnętrznego oraz oceny adekwatności kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Narolu”.

Zakres zarządzania ryzykiem brak zgodności regulują:

- 1) Strategia zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Narolu,
- 2) Polityka zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku Spółdzielczym w Narolu,
- 3) Instrukcja zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku Spółdzielczym w Narolu.

3 Fundusze własne.

Na koniec 2017 roku Bank Spółdzielczy w Narolu posiadał fundusze własne o wartości 9 429 998,62 tys. zł. Zgodnie z Dyrektywą CRD IV i Rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 z dnia 26.06.2013r. fundusze własne Banku składały się z Kapitałów Tier I.

Tab. 8 Fundusze BS w Narolu na dzień 31.12.2017r.

FUNDUSZE WŁASNE	31.12.2017 r	Opis głównych cech instrumentów
Fundusze własne ogółem dla współczynnika wypłacalności	9 429 998,62	
Kapitał Tier 1	9 429 998,62	
Kapitał podstawowy Tier 1 (CET1)	9 429 998,62	
Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej	0,00	Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej. Art. 4 (112) i art. 26(1) lit. f) CRR.

		Fundusz ogólnego ryzyka bankowego zgodnie w art. 38 dyrektywy 86/635/EWG.
(-) Wartości niematerialne i prawne	27 480,64	Wartość netto wartości niematerialnych i prawnych pomniejszająca fundusze własne zgodnie z zapisami art. 127 Prawa bankowego
(+/-)Inne pozycje lub korekty kapitału CET1	+318,01	Zgodnie z art. 468 Rozporządzenia CRR niezrealizowana strata z aktywów wycenianych według wartości godziwej w 80% pomniejsza fundusze.

4 Wymogi kapitałowe.

4.1 Wymóg z ryzyka kredytowego:

Do obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego Bank stosuje metodę standardową.

W przypadku ekspozycji objętych ograniczeniem ryzyka kredytowego Bank stosuje metodę kompleksową.

W przypadku udzielonych zobowiązań pozabilansowych, efekty posiadanego ograniczenia ryzyka kredytowego Bank uwzględnia przed wyznaczeniem ekwiwalentu bilansowego ekspozycji.

Zasady ujmowania zabezpieczeń oraz ich wpływ na zmniejszenie wymogu kapitałowego określone są w Instrukcji prawnych form zabezpieczeń wiarygodności w Banku Spółdzielczym w Narolu.

Wszystkie ekspozycje zalicza się do jednej z następujących klas zgodnie z zasadami w Rozporządzeniu:

- 1) Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych, Artykuł 114
- 2) Ekspozycje wobec samorządów regionalnych i władz lokalnych, Artykuł 115
- 3) Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego, Artykuł 116
- 4) Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju, Artykuł 117
- 5) Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych, Artykuł 118
- 6) Ekspozycje wobec instytucji, Artykuł 119
- 7) Ekspozycje wobec instytucji mających rating, Artykuł 120
- 8) Ekspozycje wobec instytucji nieposiadających ratingu, Artykuł 121
- 9) Ekspozycje wobec przedsiębiorstw, Artykuł 122
- 10) Ekspozycje detaliczne, Artykuł 123
- 11) Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach, Artykuł 124
- 12) Ekspozycje w pełni i całkowicie zabezpieczone hipoteką na nieruchomości mieszkalnej, Artykuł 125
- 13) Ekspozycje w pełni i całkowicie zabezpieczone hipoteką na nieruchomości komercyjnej, Artykuł 126
- 14) Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania, Artykuł 127
- 15) Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych, Artykuł 129
- 16) Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem, Artykuł 128
- 17) Pozycje stanowiące pozycje sekurytyzacyjne, Artykuł 130
- 18) Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową, Artykuł 131
- 19) Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania, Artykuł 132
- 20) Ekspozycje kapitałowe, Artykuł 133
- 21) Inne pozycje, Artykuł 134.

Za istotne – zgodne z aktualnym profilem ryzyka Banku - uznano klasy ekspozycji wymienione w ust. 1 pkt 2,3,6,9,10,11,14,20,21.

Tab. 9. Kwota ekspozycji ważonych ryzykiem według stanu na 31.12.2017r.

Klasa ekspozycji	Waga ryzyka	Kwota ekspozycji ważonej ryzykiem
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	20,00%	1 076 596,85
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	20,00%	170,47
Ekspozycje wobec instytucji	20,00%	0,00
Ekspozycje wobec instytucji	50,00%	156 160,53
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	100,00%	12 808 501,24
Ekspozycje detaliczne	75,00%	11 860 063,02
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	75,00%	0,00
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	100,00%	6 538 047,73
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	150,00%	0,00
Ekspozycje kapitałowe	100,00%	518 545,35
Inne pozycje	100,00%	823 422,06

4.2 Wymóg z tytułu ryzyka operacyjnego.

1. Obliczając wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego Bank stosuje metodę podstawowego wskaźnika zgodnie artykułem 315 Rozporządzenia CRR.
2. Instytucje obliczają średnią z trzech lat dla odpowiedniego wskaźnika na podstawie obserwacji wyników z ostatnich trzech dwunastomiesięcznych okresów dokonywanych pod koniec roku obrachunkowego. Jeżeli dane zweryfikowane przez biegłego rewidenta nie są dostępne, instytucje mogą wykorzystać dane szacunkowe.
3. Zgodnie z metodą wskaźnika bazowego wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego jest równy 15 % średniej z trzech lat dla odpowiedniego wskaźnika określonego w punkcie 4.
4. Odpowiedni wskaźnik jest sumą pozycji :
 - Odsetki należne i podobne przychody,
 - Odsetki do zapłaty i podobne opłaty,
 - Przychody z akcji i innych papierów wartościowych o stałej/ zmiennej stopie dochodu,
 - Należności z tytułu prowizji/opłat,
 - Koszty z tytułu prowizji/opłat,
 - Zysk netto lub strata netto z operacji finansowych,
 - Pozostałe przychody operacyjne.

Bank uwzględnia w tej sumie wszystkie pozycje odpowiednio ze znakiem dodatnim lub ujemnym.

Tab. 10. Wymóg kapitałowy z ryzyka operacyjnego 31.12.2017r.

	Działalność bankowa objęta metodą wskaźnika bazowego		
	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
Bank Spółdzielczy w Narolu	1 839 520,31	1 950 463,00	2 032 302,00
Wymóg kapitałowy			291 114,27

4.3 Podstawowe wymogi kapitałowe Banku

1. Bank co najmniej raz w roku określa ryzyka występujące w jego działalności oraz dokonuje klasyfikacji poszczególnych rodzajów ryzyka bankowego pod względem istotności. Za ryzyka istotne uznane są te ryzyka, które spełniają przynajmniej jeden z poniższych warunków:

- a) mają bezpośredni wpływ na wyniki finansowe Banku, co oznacza, że działalność Banku, generująca dane ryzyko, jest odzwierciedlona w rachunku zysków i strat i stanowi co najmniej 10% wyniku finansowego netto;
 - b) podlegają bieżącemu monitoringowi, związanemu z obowiązkiem przestrzegania norm nadzorczych;
 - c) podlegają bieżącemu zarządzaniu, wynikającemu z przepisów prawnych;
 - d) są ryzykami trudno mierzalnymi, a poziom tych ryzyk jest uznany przez Bank za istotny, zgodnie z metodyką opisaną w Procedurze szacowania kapitału wewnętrznego oraz oceny adekwatności kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Narolu.
2. Ryzyka uznane przez Bank za istotne podlegają zarządzaniu na podstawie wyodrębnionych procedur, dedykowanych danemu rodzajowi ryzyka bankowego.
 3. Ryzyka uznane przez Bank za istotne oraz ryzyka nieistotne, a mogące potencjalnie wpłynąć na sytuację Banku w kategoriach ekonomicznych, będą podlegały ocenie w procesie szacowania kapitału wewnętrznego.
 4. Za ryzyka istotne na datę 31.12.2017r. Bank uznaje:
 - a) Ryzyko kredytowe,
 - b) Ryzyko koncentracji zaangażowań,
 - c) Ryzyko płynności,
 - d) Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym,
 - e) Ryzyko operacyjne,
 - f) Ryzyko kapitałowe,
 - g) Ryzyko wyniku finansowego.

W ramach szacowania kapitału wewnętrznego oraz oceny adekwatności kapitałowej Bank na 31.12.2017r.

Tab. 11. Współczynniki kapitałowe banku według stanu na 31.12.2017 r.

	Narol
Wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe	2 111 868,79
Wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne	275 857,67
Całkowity wymóg kapitałowy	2 387 726,46
Kapitał TIER I	9 429 998,62
Kapitał podstawowy TIER 1 (CET1)	9 429 998,62
Uznany kapitał	9 429 998,62
Współczynnik kapitału TIER1	31,59%
Współczynnik kapitału podstawowego TIER1	31,59%
Łączny współczynnik kapitałowy	31,59%
Wewnętrzny współczynnik kapitałowy	31,59%

5 Ekspozycje na ryzyko kredytowe kontrahenta

Na dzień 31.12.2017 r. Bank Spółdzielczy w Narolu nie posiadał ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta.

6 Wskaźniki globalnego znaczenia systemowego

Na dzień 31 grudnia 2017 r. Bank nie należał do banków systemowo ważnych.

7 Korekty z tytułu ryzyka kredytowego

Należności zagrożone (z rozpoznaną utratą wartości) to ekspozycje kredytowe zakwalifikowane do kategorii podwyższonego ryzyka: poniżej standardu, wątpliwe i stracone, o których mowa w przepisach dotyczących zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków. Definicja ta stosowana była dla celów rachunkowości.

Bank stosował definicje należności zagrożonych oraz metody ustalania korekt wartości i rezerw w oparciu o zapisy Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. z 2008 r. Nr 235 poz.1589 z późniejszymi zmianami).

Podstawą tworzenia rezerw celowych w Banku Spółdzielczym w Narolu jest wartość bilansowa ekspozycji kredytowej bez uwzględnienia utworzonych rezerw celowych, ale z uwzględnieniem przewidywanej, w związku z restrukturyzacją zadłużenia, kwoty umorzenia części ekspozycji kredytowej oraz udzielone zobowiązania pozabilansowe w przypadku, gdy postanowienia umowy:

- a) nie gwarantują Bankowi swobody w podjęciu decyzji o uruchomieniu środków w ramach zobowiązania,
- b) nie uzależniają uruchomienia środków w ramach zobowiązania od terminowej obsługi już wykorzystanej części i niebudzącej obaw sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika w przypadku, gdy wymagane jest stosowanie tego kryterium, lub
- c) nie uzależniają uruchomienia środków w ramach zobowiązania od złożenia zabezpieczeń wymienionych w załączniku nr 2 do Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16.12.2008 r., umożliwiających pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych o kwotę odpowiadającą uruchamianym środkom lub klasyfikowanie ekspozycji kredytowej w kategorii „normalne”;

Klasyfikacja ekspozycji dokonywana jest w podziale na ekspozycje kredytowe wynikające z pożyczek i kredytów detalicznych, hipotecznych, ekspozycje kredytowe klientów instytucjonalnych.

Ekspozycje kredytowe wynikające z pożyczek i kredytów detalicznych klasyfikuje się do następujących kategorii ryzyka:

- 1) do kategorii „normalne” – ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek nie przekracza 6 miesięcy;
- 2) do kategorii „stracone” – ekspozycje kredytowe spełniające jeden z następujących warunków:
 - a) ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 6 miesięcy,
 - b) ekspozycje kredytowe dotyczące klientów, w stosunku do których Bank złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego,
 - c) ekspozycje kredytowe kwestionowane przez klientów na drodze postępowania sądowego,
 - d) ekspozycje kredytowe dotyczące klientów, których miejsce zamieszkania (pobytu) jest nieznane i których majątek nie został ujawniony.

Ekspozycje kredytowe wynikające z pożyczek i kredytów mieszkaniowych oraz pożyczek i kredytów hipotecznych klasyfikuje się, do następujących kategorii ryzyka:

- 1) do kategorii „normalne” – ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek nie przekracza 1 miesiąca;
- 2) do kategorii „pod obserwacją” – ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 1 miesiąca i nie dłużej niż 3 miesiące;
- 3) do kategorii „poniżej standardu” – ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 3 miesięcy i nie dłużej niż 6 miesięcy;
- 4) do kategorii „wątpliwe” – ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 6 miesięcy i nie dłużej niż 12 miesięcy;
- 5) do kategorii „stracone” – ekspozycje kredytowe spełniające jeden z następujących warunków:
 - a) ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 12 miesięcy,
 - b) ekspozycje kredytowe dotyczące klientów, w stosunku do których Bank złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego,
 - c) ekspozycje kredytowe kwestionowane przez klientów na drodze postępowania sądowego,
 - d) ekspozycje kredytowe dotyczące klientów, których miejsce zamieszkania (pobytu) jest nieznane i których majątek nie został ujawniony.

Ekspozycje kredytowe klientów instytucjonalnych klasyfikuje się, do następujących kategorii ryzyka:

- 1) **do kategorii „normalne”** – ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek nie przekracza 1 miesiąca oraz sytuacja ekonomiczno-finansowa klienta nie budzi obaw zgodnie z wymaganiami wewnętrznymi regulacji;
- 2) **do kategorii „pod obserwacją”:**
 - a) ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 1 miesiąc i nie przekracza 3 miesięcy oraz sytuacja ekonomiczno-finansowa klienta nie budzi obaw zgodnie z wymaganiami wewnętrznymi regulacji, lub
 - b) ekspozycje kredytowe, które ze względu na m.in. ryzyko regionu, państwa, branży, grupy klientów, grupy produktów wymagają szczególnej uwagi, gdyż istnieje obawa, że klient może utracić zdolność do terminowej obsługi ekspozycji kredytowej,

- c) ekspozycje kredytowe:
 - wobec klientów, dla których stwierdzono niekorzystne tendencje kształtowania się wielkości wskaźników ekonomiczno-finansowych na tle średnich wskaźników dla danej branży z uwzględnieniem sezonowości w prowadzonej działalności,
 - udzielone zgodnie z art. 70 ust. 2 i 4 Prawa bankowego na podstawie biznes planu / projekcji finansowej;
- 3) **do kategorii „poniżej standardu”** – ekspozycje kredytowe:
 - a) w przypadku, których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 3 miesięcy i nie dłużej niż 6 miesięcy,
 - b) klientów, których sytuacja ekonomiczno-finansowa ustalona w trybie określonym w wewnętrznych regulacjach banku; może stanowić zagrożenie dla terminowej spłaty należności, przy czym w przypadku ekspozycji kredytowych udzielonych na podstawie biznes planu / projekcji finansowej, w szczególności ekspozycji kredytowych udzielonych na podstawie art. 70 ust. 2 i 4 Prawa bankowego, odchylenie aktualnego wyniku finansowego (zysku/straty) według stanu na dzień przeglądu w odniesieniu do przyjętego w biznes planie/ projekcji finansowej, wyniku finansowego analogicznego okresu, wynosi powyżej 30%;
- 4) **do kategorii „wątpliwe”** – ekspozycje kredytowe:
 - a) w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 6 miesięcy i nie dłużej niż 12 miesięcy,
 - b) klientów, których sytuacja ekonomiczno-finansowa ulega znacznemu pogorszeniu, a zwłaszcza gdy ponoszone straty w sposób istotny tj. powyżej 50%, naruszają ich kapitały (aktywa netto);
- 5) **do kategorii „stracone”** – następujące ekspozycje kredytowe:
 - a) ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 12 miesięcy,
 - b) ekspozycje kredytowe klientów, w stosunku do których ogłoszono upadłość lub w stosunku do których nastąpiło otwarcie likwidacji, z wyjątkiem gdy następuje ona na podstawie przepisów ustawy o prywatyzacji i komercjalizacji,
 - c) ekspozycje kredytowe klientów, przeciwko którym Bank złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego,
 - d) ekspozycje kredytowe kwestionowane przez klientów na drodze postępowania sądowego,
 - e) ekspozycje kredytowe klientów, których miejsce pobytu lub prowadzenia działalności jest nieznane i których majątek nie został ujawniony,
 - f) ekspozycje kredytowe klientów, których sytuacja ekonomiczno-finansowa pogorszyła się w sposób nieodwracalny, uniemożliwiający spłatę długu.

Ekspozycje kredytowe klientów instytucjonalnych klasyfikuje się również ze względu na sytuację ekonomiczno-finansową klienta. Ocena sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta przeprowadzana jest zgodnie z określonymi w wewnętrznych regulacjach Banku przepisami z wykorzystaniem w szczególności mierników ilościowych i jakościowych.

Rezerwy celowe są tworzone, aktualizowane co do wysokości oraz rozwiązywane:

- 1) z uwzględnieniem kryterium terminowości – najpóźniej w ostatnim dniu każdego miesiąca;
- 2) z uwzględnieniem kryterium sytuacji ekonomiczno-finansowej – najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kończącego kwartał, w którym dokonano przeglądu ekspozycji kredytowych;
- 3) z uwzględnieniem kryterium limitu pomniejszeń – najpóźniej w ostatnim dniu każdego miesiąca.

W przypadku spłaty ekspozycji kredytowej Bank dokonuje aktualizacji poziomu rezerwy celowej utworzonej na tę ekspozycję najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca, w którym nastąpiła spłata.

8 Aktywa wolne od obciążeń

Składnik aktywów uznano za obciążony, jeżeli został zastawiony lub podlegał jakiegokolwiek formie ustaleń, mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji bilansowej lub pozabilansowej, z której nie mógł zostać swobodnie wycofany (np. w celu zastawiania dla potrzeb finansowania).

Wartość bilansową aktywów w podziale na kategorie ekspozycji, jakość aktywów i całkowitą, wolną od obciążeń.

Tab. 12. Aktywa Banku w podziale na obciążone i nieobciążone.

	Wartość bilansowa aktywów obciążonych	Wartość bilansowa aktywów nieobciążonych
Razem	0	13 471 826,75
Instrumenty kapitałowe	0	513 545,35
Dłużne papiery wartościowe	0	12 852 875,57
Inne aktywa	0	105 405,83

9 Korzystanie z ECAI

Na dzień 31 grudnia 2017r. Bank nie korzystał z usług zewnętrznej firmy ratingowej.

10 Ekspozycje na ryzyko rynkowe

Bank nie wyznaczał wymogów w zakresie ryzyka rynkowego.

11 Ryzyko operacyjne

Bank ujawnia metody oceny wymogów w zakresie funduszy własnych zgodnie z art. 315-316 wykorzystując metodę wskaźnika bazowego – nie wykorzystuje zatem metody zaawansowanego pomiaru określonego w art. 312 ust. 2.

12 Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym

Bank zaangażował się w akcje banku zrzeszającego BPS w celu jego dokapitalizowania. Na dzień 31.12.2017r. Bank Spółdzielczy w Narolu posiadał zaangażowanie w wysokości 513 545,35 Banku BPS (342 364,35zł – Seria H i 171 181,00zł – Seria J).

Bank stosował metody wyceny papierów kapitałowych zgodnie z Ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku (Dz. U. z 2013r. poz. 330). Metody te zostały opisane w „Polityce (zasadach) rachunkowości w Banku Spółdzielczym w Narolu”.

Udziały w innych jednostkach oraz inne inwestycje zaliczone do aktywów trwałych wyceniane były według ceny nabycia, pomniejszonej o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości lub według wartości godziwej albo skorygowanej ceny nabycia - jeżeli dla danego składnika aktywów został określony termin wymagalności; wartość w cenie nabycia można było przeszacować do wartości w cenie rynkowej, a różnicę z przeszacowania rozliczyć zgodnie z art. 35 ust. 4 w/w Ustawy. W Banku nie wystąpiły zrealizowane zyski lub straty z tytułu sprzedaży i likwidacji oraz niezrealizowane zyski lub straty z aktualizacji wyceny akcji w BPS.

Bank nie posiadał ekspozycji z tytułu instrumentów będących przedmiotem obrotu giełdowego.

13 Ekspozycje na pozycje sekurytyzacyjne

Na dzień 31 grudnia 2017 r. Bank nie posiadał ekspozycji na pozycje sekurytyzacyjne.

14 Polityka w zakresie wynagrodzeń

Zasady wynagradzania zawiera procedura wewnętrzna: „Polityka zmiennych składników wynagradzania osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Narolu”, wprowadzona Uchwałą Zarządu nr 19/2017 z dnia 25.04.2017r. oraz Uchwałą Rady Nadzorczej nr 16/2017 z dnia 25.04.2017r.

Z uwagi na skalę działalności Banku Rada Nadzorcza nie powołała komitetu ds. wynagrodzeń. Bank nie korzystał z konsultanta zewnętrznego w zakresie ustalania polityki w zakresie wynagrodzeń.

Uwzględniając formę prawną w jakiej Bank działa, rozmiar działalności Banku, ryzyko związane z prowadzoną działalnością, wewnętrzną organizacją oraz charakter, zakres i stopień złożoności prowadzonej działalności, a także wysokość sumy bilansowej i funduszy Banku, wysokość wynagrodzeń oraz udział procentowy wynagrodzeń zmiennych w wynagrodzeniach ogółem na stanowiskach kierowniczych, Bank stosując zasadę proporcjonalności, odstępuje od zasady odraczania części wynagrodzenia chyba że zostaną spełnione łącznie następujące przesłanki:

- 1) Wysokość zmiennych składników wynagrodzenia będzie wyższa niż 100% wynagrodzenia zasadniczego poszczególnych osób zajmujących stanowiska istotne;
- 2) Łączna kwota wynagrodzenia stałego i zmiennego w skali miesiąca będzie wyższa niż równowartość 5000,00 euro według średniego kursu NBP z pierwszego dnia kwartału, za który jest przyznawane wynagrodzenie;
- 3) Suma bilansowa Banku przekroczy 200 milionów złotych.

W roku 2017 Bank nie wypłacał indywidualnej odprawy emerytalnej osobom na stanowiskach kierowniczych.

Zagregowane informacje ilościowe dotyczące wynagrodzenia z podziałem na obszary działalności Banku zawiera poniższa Tabela nr 13.

Tab. 13. Zagregowane informacje ilościowe dotyczące wynagrodzenia z podziałem na obszary działalności Banku

Obszar działalności	Bank Spółdzielczy w Narolu Członkowie Zarządu (liczba osób: 3 w tys. zł)
Zarządzanie Bankiem	226

Zagregowane informacje ilościowe na temat wynagrodzeń z podziałem na kadre kierowniczą wyższego szczebla i pracowników, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka Banku zawiera poniższa Tabela nr 14.

Tab. 14. Zagregowane informacje ilościowe na temat wynagrodzeń z podziałem na kadre kierowniczą wyższego szczebla i pracowników, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka Banku

Wynagrodzenia Członków Zarządu		Bank Spółdzielczy w Narolu Członkowie Zarządu (liczba osób: 3 /2017r.) w tys. zł	
Wynagrodzenie stałe	Wynagrodzenie zasadnicze	193	
Wynagrodzenie zmienne	Wynagrodzenie z podziałem na formę przyznania	Wynagrodzenie płatne w gotówce - premie	20
		Wynagrodzenie płatne w gotówce - nagrody	13
		Akcje	-
		Inna forma wynagrodzenia	-
	Wynagrodzenie z odroczonej wpłatą	Kwota przyznana/przysługująca	-
		Kwota nie przyznana/nieprzysługująca	-
		Kwota po uwzględnieniu korekty związanej z wynikiem	-
	Wynagrodzenie związane z przyjęciem do pracy i z odprawą	Wartość płatności związana z przyjęciem do pracy	-
		Wartość płatności związana z odprawą	-
		Wysokość najwyższej płatności na rzecz jednej osoby	-
		Liczba beneficjentów takiej płatności	-

W roku 2017 żaden z Członków Zarządu nie otrzymał wynagrodzenia w wysokości co najmniej 1 mln EUR.

15 Dźwignia finansowa

Wskaźnik dźwigni oznacza względną w stosunku do funduszy własnych Banku wielkość posiadanych przez Bank aktywów, zobowiązań pozabilansowych oraz zobowiązań warunkowych dotyczących płatności lub dostawy lub dostarczenia zabezpieczenia, z uwzględnieniem zobowiązań z tytułu otrzymanych środków

finansowych, zaciągniętych zobowiązań, umów dotyczących instrumentów pochodnych lub umów z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, lecz z wyjątkiem zobowiązań, które można wyegzekwować wyłącznie w przypadku likwidacji Banku.

Wskaźnik dźwigni Bank obliczał jako miarę kapitału Tier I Banku podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej i wyrażał jako wartość procentową wg wzoru:

$$\text{Wskaźnik dźwigni finansowej} = \frac{\text{Miara kapitału}}{\text{Miara ekspozycji całkowitej}} * 100\%$$

16 Stosowanie technik ograniczania ryzyka

Bank nie stosował kompensowania pozycji bilansowych i pozabilansowych.

W Banku obowiązywały następujące regulacje dotyczące wyceny zabezpieczeń i zarządzania nimi:

- a) Instrukcja prawnych form zabezpieczenia wierzytelności w Banku Spółdzielczym w Narolu,
- b) Instrukcja monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych w Banku Spółdzielczym w Narolu,

Podstawowe zabezpieczenia stosowane w Banku w 2017r. to:

- a) Poręczenie według prawa cywilnego i wekslowego,
- b) Weksel in blanco
- c) Przelew (cesja) wierzytelności,
- d) Przewłaszczenie na zabezpieczenie,
- e) Hipoteka,
- f) Pełnomocnictwo do rachunku bankowego.

Bank nie dokonywał transakcji na instrumentach pochodnych.

Bank badał koncentrację ryzyka kredytowego w odniesieniu do rodzajów stosowanych zabezpieczeń.

Ograniczanie ekspozycji na ryzyko w Banku następuje poprzez:

- 1) Opracowanie przez Zarząd Banku i zatwierdzenie przez Radę Nadzorczą Banku Strategii działania Banku, zawierającej cele strategiczne i planowane działania średnio i krótkookresowe, umożliwiające ich realizację w zakresie zarządzania ryzykiem bankowym;
- 2) Określenie ogólnego poziomu ryzyka, akceptowanego przez Radę Nadzorczą Banku;
- 3) Określenie zagrożeń z tytułu ryzyka podejmowanego przez Bank;
- 4) Wskazanie obszarów ryzyka, wymagających modyfikacji lub uzupełnienia technicznych i organizacyjnych instrumentów redukcji ryzyka;
- 5) Opracowanie, wdrożenie, przegląd i aktualizację w celu adaptacji do bieżących warunków zewnętrznych oraz potrzeb Banku metodologii identyfikacji, pomiaru, monitorowania i raportowania, kontroli i limitowania ryzyka;
- 6) Określenie zadań i wyznaczenie stanowisk służbowych w strukturze organizacyjnej Banku, odpowiedzialnych za realizację zadań w ramach systemu zarządzania ryzykiem w Banku;
- 7) Opracowanie i wdrożenie szczegółowych pisemnych regulacji dotyczących zarządzania ryzykami uznanymi przez Bank za ryzyka istotne w jego działalności;
- 8) Opracowanie i bieżącą aktualizację regulacji wewnętrznych Banku, dotyczących planowanych działań zabezpieczających w postaci planów awaryjnych i planów ciągłości działania w sytuacji kryzysowej.

Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy:

- 1) Dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu, w tym tworzenie mapy ryzyka;
- 2) Stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki;
- 3) Monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka.

17 Procedury regulujące proces zarządzania ryzykiem w Banku.

Tab. 16 Zestawienie wewnętrznych regulacji Banku.

Lp.	Tytuł regulacji
1	Strategia zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Narolu
2	Strategia Banku Spółdzielczego na lata 2014 – 2018 i lata kolejne

3	Instrukcja sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Narolu
4	Regulamin kontroli wewnętrznej Banku Spółdzielczego w Narolu
5	Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Narolu
6	Polityka zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań w Banku Spółdzielczym w Narolu
7	Polityka zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych w Banku Spółdzielczym w Narolu
8	Polityka zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w Banku Spółdzielczym w Narolu
9	Polityka zarządzania kapitałem w Banku Spółdzielczym w Narolu
10	Polityka zarządzania zgodnością w Banku Spółdzielczym w Narolu
11	Polityka zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku Spółdzielczym w Narolu
12	Polityka zarządzania ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczym w Narolu
13	Polityka zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku Spółdzielczym w Narolu
14	Polityka bezpieczeństwa danych osobowych Banku Spółdzielczego w Narolu
15	Procedura szacowania kapitału wewnętrznego oraz oceny adekwatności kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Narolu
16	Instrukcja zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Narolu
17	Instrukcja zasady ustalania i monitorowania limitów koncentracji zaangażowań i zaangażowań kapitałowych w Banku Spółdzielczym w Narolu
18	Instrukcja zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych w Banku Spółdzielczym w Narolu
19	Instrukcja zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w Banku Spółdzielczym w Narolu
20	Instrukcja monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych w Banku Spółdzielczym w Narolu
21	Instrukcja zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku Spółdzielczym w Narolu
22	Instrukcja zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku Spółdzielczym w Narolu
23	Instrukcja zarządzanie ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczym w Narolu
24	Instrukcja zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku Spółdzielczym w Narolu
25	Polityka bezpieczeństwa informacji w Banku Spółdzielczym w Narolu
26	Instrukcja zarządzania systemami informatycznymi w Banku Spółdzielczym w Narolu
27	Polityka zmiennych składników wynagradzania osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Narolu
28	Instrukcja prawnych form zabezpieczenia wierzytelności w Banku Spółdzielczym w Narolu
29	Regulamin organizacyjny Banku Spółdzielczego w Narolu

*Załącznik nr 2
do Polityki Informacyjnej BS w Narolu*

INFORMACJA
BANKU SPÓŁDZIELCZEGO W NAROLU
wynikająca z art. 111a ustawy Prawo bankowe

Stan na 31 grudnia 2017 roku

Spis treści

<u>Spis treści</u>	2
<u>I. Wstęp</u>	3
<u>II. Definicje</u>	3
<u>III. Informacja o działalności BS w Narolu poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w podziale na poszczególne państwa członkowskie i państwa trzecie, w których posiada podmioty zależne, na zasadzie skonsolidowanej w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 48 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 za dany rok obrotowy</u>	3
<u>IV. Informacja o stopie zwrotu z aktywów obliczonej jako iloraz zysku netto i sumy bilansowej</u>	3
<u>V. Opis systemu zarządzania, w tym systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej</u>	3
<u>VI. Opis polityki wynagrodzeń</u>	7
<u>VII. Informacja o powołaniu komitetu do spraw wynagrodzeń</u>	8
<u>VIII. Informacja o spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej i Zarządu BS w Narolu wymogów określonych w art. 22aa ustawy Prawo bankowe</u>	8

Wstęp

1. Niniejsze ogłoszenie zawiera informacje dotyczące Banku Spółdzielczego w Narolu, do których ogłoszenia Bank jest zobowiązany zgodnie z art. 110w ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2014 r., poz. 94, t.j. z późn. zm.).
2. O ile nie zaznaczono inaczej, informacje są aktualne na dzień 31.12.2017r.
3. O ile nie zaznaczono inaczej, informacje są podane w ujęciu jednostkowym.

Definicje

1. **Bank** – Bank Spółdzielczy w Narolu (BS w Narolu)
2. **Ustawa o obrocie** – ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2014 r., poz. 94, t.j. z późn. zm.).
3. **Rozporządzenie CRR** – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych.

Informacja o działalności BS w Narolu poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w podziale na poszczególne państwa członkowskie i państwa trzecie, w których posiada podmioty zależne, na zasadzie skonsolidowanej w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 48 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 za dany rok obrotowy.

Bank nie prowadzi działalności poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Informacja o stopie zwrotu z aktywów obliczonej jako iloraz zysku netto i sumy bilansowej.

1. Stopa zwrotu z aktywów, obliczona jako iloraz zysku netto i sumy bilansowej, na dzień 31.12.2017r. wynosi: 1,09%.
2. Informacja podana w pkt 1. została obliczona na podstawie zysku netto i sumy bilansowej zawartych w zbadanym przez biegłego rewidenta sprawozdaniu finansowym Banku na dzień 31.12.2017r.

Opis systemu zarządzania, w tym systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej.

System zarządzania.

Proces zarządzania ryzykiem w Banku obejmuje następujące działania:

- 1) Gromadzenie informacji;
- 2) Identyfikację i ocenę ryzyka;
- 3) Limitowanie ryzyka;
- 4) Pomiar i monitorowanie ryzyka;
- 5) Raportowanie;
- 6) Zastosowanie narzędzi redukcji ryzyka (działania zapobiegawcze).

Bieżące zarządzanie ryzykiem w Banku polega na:

- 1) Gromadzeniu informacji dotyczących ryzyka;
- 2) Ograniczaniu ryzyka, powstającego w działalności Banku do akceptowalnego poziomu, wykorzystując do tego celu informacje otrzymane z jednostek/komórek organizacyjnych Banku;
- 3) Podejmowaniu działań zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zagrożeń;
- 4) Ograniczaniu/eliminowaniu negatywnych skutków ryzyka.

W bieżącym zarządzaniu ryzykiem w Banku szczególny nacisk położony jest na wyjaśnienie przyczyn występowania zdarzeń generujących ryzyko oraz oszacowanie ich wpływu na efektywność działania Banku, z wykorzystaniem technik testowania warunków skrajnych.

Stosowane są też techniki testowania warunków skrajnych w zakresie objętym regulacjami wewnętrznymi banku, m.in. dotyczy to bieżącego pomiaru poszczególnych rodzajów ryzyka, jak również planowania i ustalania wymogów kapitałowych w ramach procesu szacowania kapitału wewnętrznego. Na podstawie wyników testów sporządzane są analizy dotyczące wpływu danego rodzaju ryzyka w sytuacji skrajnej na sytuację Banku.

Wybór konkretnych technik redukcji ryzyka może rodzić konsekwencje finansowe, toteż Zarząd dokonuje analizy opłacalności i podejmuje decyzje o zastosowaniu najbardziej optymalnych rozwiązań w zakresie organizacji, automatyzacji i dokumentowania procesów zarządzania ryzykiem w Banku.

Zadania systemu zarządzania wskazane wyżej mają na celu zapewnienie legalności działania Banku oraz bezpieczeństwa zgromadzonych w nim środków przez ustalenie ryzyka powstającego w działalności Banku, monitorowanie go i zarządzanie nim oraz zapewnienie przestrzegania przepisów. Ma to wspomagać prawidłowe, efektywne i skuteczne kierowanie Bankiem przez jego organy.

Zarządzanie ryzykiem odnosi się do:

- struktury organizacyjnej Banku oraz jej adekwatności do realizacji strategicznych celów Banku,
- czynności wykonywanych przez pracowników Banku,
- adekwatności kwalifikacji pracowników oraz ich rozwoju w zależności od potrzeb Banku,
- zatrudnienia, bezpieczeństwa i higieny pracy,
- przeciwdziałania dyskryminacji pracowników m.in. ze względu na wiek, płeć, przekonania, przynależność do partii politycznej, organizacji i związków zawodowych,
- ubezpieczeń oraz odszkodowań,
- zapobiegania działalności przestępczej pracowników, klientów oraz innych osób na szkodę Banku,
- zgodności działań Banku z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa,

- procesów realizowanych przez kanały dystrybucji produktów (tradycyjne jak i elektroniczne) wykorzystywane przez Bank,
- bezpieczeństwa fizycznego i informatycznego Banku,
- postępowania w sytuacjach zagrożenia bieżącego funkcjonowania Banku,
- zdarzeń, których skutki dotyczą Bank, natomiast ich przyczyny znajdują się poza jego bezpośrednią kontrolą,
- usług świadczonych w ramach współpracy Banku z kontrahentami na podstawie umów o wykonywanie czynności należących do zakresu działania Banku oraz innych umów,
- adekwatności polityki i praktyki ubezpieczeniowej Banku w relacji do ponoszonego ryzyka,
- nowych i istniejących produktów, projektów oraz procesów.

Bank przykłada szczególną uwagę do zagadnień związanych z przeciwdziałaniem dyskryminacji. Emanacją takiego podejścia, jest fakt opracowania Kodeksu etyki Banku Spółdzielczego w Narolu, gdzie opisano obowiązujące w Banku standardy etyki zawodowej. Zapisy Kodeksu uwzględniają treść norm zawartych w Kanonie Dobrych Praktyk Rynku Finansowego oraz Zasadach Dobrej Praktyki Bankowej. Bank określił ponadto w innych wewnętrznych regulacjach zasady przeciwdziałania dyskryminacji w zatrudnieniu, w szczególności ze względu na: płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, przynależność związkową, pochodzenie etniczne, wyznanie, orientację seksualną, a także ze względu na formę zatrudnienia lub wymiar czasu pracy. Bank przeciwdziała mobbingowi rozumianemu jako działania lub zachowania dotyczące pracownika lub skierowane przeciwko pracownikowi, polegające na uporczywym i długotrwałym nękanii lub zastraszaniu pracownika, wywołujące u niego zaniżoną ocenę przydatności zawodowej, powodujące lub mające na celu poniżenie lub ośmieszenie pracownika, izolowanie go lub wyeliminowanie z zespołu współpracowników. Pracownicy mają możliwość anonimowego zgłaszania naruszeń prawa oraz obowiązujących w Banku procedur i standardów etycznych w ramach zgłoszeń/ rejestracji zdarzeń w ryzyku operacyjnym (z wykluczeniem incydentów dotyczących oszustw wewnętrznych). Bank zapewnia pracownikom, którzy zgłaszają naruszenia, ochronę przed działaniami o charakterze represyjnym, dyskryminacją lub innymi rodzajami niesprawiedliwego traktowania.

System zarządzania ryzykiem:

Bank sformalizował szczegółowe procedury wspomagające proces zarządzania ryzykiem, które zostało zidentyfikowane w działalności Banku. Wyznaczają one zadania priorytetowe, akceptowalny poziom limitów, cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem oraz określają cele średnio- i krótkoterminowe.

Priorytetowy charakter zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku wynika z konieczności bieżącego dostosowywania wewnętrznych modeli, procedur oraz organizacji zarządzania Bankiem do przepisów prawnych, w tym rekomendacji Komisji Nadzoru Finansowego, jak również zmieniających się warunków makro- i mikrootoczenia.

Zadania priorytetowe związane z bieżącym dostosowywaniem systemu zarządzania ryzykiem w Banku, obejmują m.in.:

- 1) Określenie istotnych rodzajów ryzyka w Banku oraz sposobu ustalania poziomu ich

istotności, w oparciu o procedury zawarte w Procedurze szacowania kapitału wewnętrznego oraz oceny adekwatności kapitałowej;

- 2) Podział zadań i odpowiedzialności w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, zapewniający niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej, z której to ryzyko wynika. W tym zakresie również identyfikacja i zapobieganie ryzyku konfliktu interesu oraz powiązań personalnych.
- 3) Opracowanie i wdrożenie struktury organizacyjnej odpowiedniej do wielkości i profilu prowadzonej działalności;
- 4) Opracowanie i wdrożenie oraz aktualizacja pisemnych strategii oraz procedur w zakresie systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej oraz szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego;
- 5) Aktualizacja systemu informacji zarządczej, ze szczególnym uwzględnieniem roli Rady Nadzorczej Banku.
- 6) Wdrożenie zmian w systemach informatycznych, w celu ich dostosowania do potrzeb wynikających z systemu informacji zarządczej.
- 7) Zorganizowanie systemu szkoleń dla pracowników i członków Rady Nadzorczej w zakresie zarządzania ryzykami.

Bank posiada strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka. W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą:

- 1) Rada Nadzorcza,
- 2) Zarząd,
- 3) Komitet kredytowy
- 4) Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz,
- 5) Stanowisko kontroli wewnętrznej/ds. zgodności,
- 6) Pozostali pracownicy Banku, uczestniczący w procesie zarządzania ryzykiem.

Za realizację zadań priorytetowych odpowiedzialny jest Zarząd oraz pracownicy Banku, odpowiedzialni za realizację poszczególnych zadań w ramach czynności określonych w wewnętrznych regulacjach.

Bank stosuje przyjęty system sprawozdawczości zarządczej umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka w ramach wewnętrznej Instrukcji „System informacji zarządczej w BS w Narolu”, gdzie określił zakres informacji oraz terminy jej przekazania do Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej.

Zadaniem systemu zarządzania ryzykiem jest identyfikacja, pomiar lub szacowanie oraz monitorowanie ryzyka występującego w działalności Banku. Realizacji tych zadań służą działania podejmowane przez Bank, określone wyżej. Czynności te mają służyć zapewnieniu prawidłowości procesu wyznaczania i realizacji szczegółowych celów działalności prowadzonej przez Bank.

System kontroli wewnętrznej:

System kontroli wewnętrznej odgrywa strategiczną rolę dla bezpieczeństwa działania Banku i jest istotnym elementem zarządzania ryzykiem. Przez system kontroli wewnętrznej należy rozumieć element systemu zarządzania funkcjonującego w Banku, obejmujący mechanizmy kontroli ryzyka, badanie zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi oraz audyt wewnętrzny.

Szczegółowe zasady funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej zostały uregulowane w Regulaminie systemu kontroli wewnętrznej.

Podstawowym celem tego systemu jest wspomaganie procesów decyzyjnych przyczyniających się do zapewnienia:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku,
- 2) wiarygodności, kompletności i aktualności sprawozdawczości finansowej i nadzorczej oraz informacji zarządczej,
- 3) zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi,
- 4) identyfikacji i oceny poziomu ryzyka występującego w prowadzonej działalności,
- 5) doskonalenia metod zarządzania,
- 6) optymalizacji wykorzystania zasobów Banku oraz metod zabezpieczenia przed stratami.

W Banku prowadzony jest nadzór nad systemem kontroli wewnętrznej. Organem sprawującym kuratelę jest Rada Nadzorcza. Patronat Rady nad funkcjonowaniem systemu kontroli wewnętrznej obejmuje m.in.:

- 1) zatwierdzanie struktury organizacyjnej,
- 2) okresowe przeglądy i weryfikację strategii Banku,
- 3) akceptowanie zasad funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej,
- 4) akceptowanie rocznych planów kontroli,
- 5) ocenę efektywności funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej,
- 6) ocenę realizacji zaleceń pokontrolnych na podstawie przedłożonych sprawozdań.

Pracownicy Banku, wypełniając swoje obowiązki, wprowadzają w życie przyjętą przez Zarząd Banku politykę dotyczącą zarządzania ryzykiem bankowym a także monitorują prawidłowość przestrzegania mechanizmów i procedur kontroli.

W Banku przeprowadzany jest Audyt wewnętrzny, który jest realizowany przez pracowników Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Opis polityki wynagrodzeń.

System wynagrodzeń w Banku został uregulowany w Regulaminie wynagradzania pracowników Banku Spółdzielczego w Narolu. Dokument określa zasady wynagradzania za pracę oraz przyznawania innych świadczeń pieniężnych związanych z pracą pracowników zatrudnionych w Banku. Dodatkowo w Banku funkcjonuje Polityka zmiennych składników wynagrodzeń oraz Regulamin wynagradzania Zarządu.

System wynagrodzeń dla pracowników i kadry kierowniczej składa się z części stałej (wynagrodzenie zasadnicze), części zmiennej (obejmującej premie uznaniowe i nagrody) oraz system świadczeń pozapłacowych. Wynagrodzenie zasadnicze jest powiązane z potencjałem, kompetencjami i wynikami pracownika.

Polityka wynagradzania różnicuje poziom wynagradzania w zależności od zajmowanego stanowiska, efektów pracy i posiadanych kompetencji. Dzięki części zmiennej zapewnia elastyczność i dostosowanie do potrzeb realizacji strategii Banku.

Polityka wynagrodzeń trwale przyczynia się do pozyskiwania, utrzymywania i motywowania pracowników.

Podstawą określenia wysokości premii indywidualnych Członków Zarządu była ocena efektów pracy w oparciu o następujące wskaźniki Banku:

- wielkość sumy bilansowej w stosunku do planu finansowego,
- wynik finansowy (netto) w stosunku do planu finansowego,
- suma zwrotu z kapitału (ROE) w stosunku do planu finansowego,
- jakość portfela kredytowego w stosunku do limitu ustalonego przez Radę Nadzorczą,
- współczynnik wypłacalności w stosunku do planu finansowego.

Oceny dokonywała Rada Nadzorcza.

Informacja o powołaniu komitetu do spraw wynagrodzeń.

W Banku nie został powołany komitet do spraw wynagrodzeń. Zgodnie z art. 9cb ust. 1 ustawy Prawo bankowe.

Bank Spółdzielczy w Narolu nie jest bankiem Istotnym, w którym na mocy prawa powinien działać komitet do spraw wynagrodzeń.

Bankiem istotnym zgodnie z art. 3 pkt 35 ustawy Prawo bankowe jest bank pod względem wielkości, organizacji wewnętrznej oraz rodzaju, zakresu i złożoności prowadzonej działalności, który:

1) spełnia co najmniej jeden z warunków:

- a) akcje banku zostały dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym w rozumieniu art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2014 r. poz. 94, z późn. zm.),
- b) udział banku w aktywach sektora bankowego jest nie mniejszy niż 2%,
- c) udział banku w depozytach sektora bankowego jest nie mniejszy niż 2%,
- d) udział banku w funduszach własnych sektora bankowego jest nie mniejszy niż 2% albo

2) został uznany za taki bank przez Komisję Nadzoru Finansowego.

Informacja o spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej i Zarządu BS w Narolu wymogów określonych w art. 22aa ustawy Prawo bankowe.

Członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej Banku powinni mieć wiedzę, umiejętności i doświadczenie odpowiednie do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków oraz dawać rękojmię należytego wykonywania tych obowiązków.

Ocena dokonywana jest zarówno na etapie doboru Członków Zarządu i Rady Nadzorczej, jak i w toku wykonywania przez nich obowiązków.

Ocenie odpowiedniości podlega każdy z kandydatów/członków Zarządu, Rady Nadzorczej oraz sam Zarząd, Rada Nadzorcza jako organ kolegialny.

Indywidualna ocena kwalifikacji poszczególnych członków Zarządu, Rady Nadzorczej obejmuje ustalenie, czy osoba oceniana posiada kwalifikacje niezbędne do sprawowania funkcji zarządczych (wiedza, umiejętności, doświadczenie).

Ocena reputacji poszczególnych członków Zarządu, Rady Nadzorczej obejmuje ustalenie, czy zaistniałe fakty i okoliczności mają wpływ na reputację Banku.

Ocena kolegialna Zarządu/Rady Nadzorczej, działającego jako organ, obejmuje:

- ocenę ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem;
- ocenę reputacji Banku, jako pochodnej działań członków Zarządu/Rady Nadzorczej.

Ocena odpowiedniości zawiera w sobie elementy związane z oceną kwalifikacji członków organu zarządzającego i osób pełniących najważniejsze funkcje w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym.

Ocena odpowiedniości członków Zarządu (indywidualna i kompleksowa) została przeprowadzona przez Komisję złożoną z członków Rady Nadzorczej i zatwierdzona na posiedzeniu Rady Nadzorczej dn. 27.02.2018r. (Uchwała Nr 9/2018 w sprawie: akceptacji wyników oceny odpowiedniości członków Zarządu Banku.)

Ocena odpowiedniości członków Rady Nadzorczej (indywidualna i kompleksowa) została przeprowadzona przez Komisję złożoną z Delegatów na Zebranie Przedstawicieli i zatwierdzona na Zebraniu Przedstawicieli dn. 14 czerwca 2018r. (Uchwała Nr 8/ZP/2018 w sprawie rozpatrzenia wyników oceny odpowiedniości członków Rady Nadzorczej Banku oraz jej oceny kolegialnej.)

Wyniki oceny wszystkich członków zarządu są identyczne w brzmieniu:

Pan/Pani Kałun Krzysztof (Kałun Mieczysława, Bąk Jan), posiada formalne kwalifikacje niezbędne do sprawowania funkcji zarządczych. Uzasadnienie decyzji pozytywnej: Zarówno wykształcenie formalne, jak i przebieg ścieżki zawodowej potwierdzają wysokie kompetencje Pana/Pani Kałun Krzysztof (Kałun Mieczysława, Bąk Jan). Pana/Pani Kałun Krzysztof (Kałun Mieczysława, Bąk Jan) posiada niezbędną wiedzę i umiejętności do pełnienia funkcji zarządczych. Reputacja Pana/Pani Kałun Krzysztof (Kałun Mieczysława, Bąk Jan) jest nieposzlakowana. Uzasadnienie decyzji pozytywnej Pana/Pani Kałun Krzysztof (Kałun Mieczysława, Bąk Jan) cieszy się nieposzlakowaną opinią osobistą i nie podejmuje działań, które w jakikolwiek sposób mogłyby lub wpłynęły negatywnie na reputację Banku. Postawa Pana/Pani Kałun Krzysztof (Kałun Mieczysława, Bąk Jan) nie budzi żadnych zastrzeżeń etycznych.

Wyniki oceny wszystkich członków Rady Nadzorczej są identyczne w brzmieniu:

Reputacja członków Rady Nadzorczej jest nieposzlakowana.

Pan/Pani Wróbel Adam (Kossak Czesław, Szawara Krzysztof, Kuśmirczak Stanisław, Nowicka Irena, Pawelec Krzysztof) cieszą się nieposzlakowaną opinią osobistą i nie podejmują działań, które w jakikolwiek sposób mogłyby lub wpłynęły negatywnie na reputację Banku. Postawa ww. osób nie budzi żadnych zastrzeżeń etycznych.

Komisja ds. odpowiedniości pozytywnie ocenia Radę Nadzorczą Banku jako organu kolegialnego. W ocenie Komisji Rada Nadzorcza w sposób ostrożny i stabilny prowadziła nadzór zarządczy nad Bankiem, nie stwierdziła w 2017r. faktów lub okoliczności będących pochodną działań członków Rady Nadzorczej Banku, które negatywnie wpłynęły na reputację Banku.

W świetle Art. 22aa Członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Narolu spełniają wskazane warunki i zalecenia wymagane dla organów Banku. Zarówno Członkowie Zarządu jak też Członkowie Rady Nadzorczej uczestniczą na bieżąco w szkoleniach dotyczących pełnionych przez nich funkcji.